Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

הײנט 8 זײטען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 95/1390 | Łódź, Wtorek 24 kwietnia 1928 r. | וואָכענטאָג: וועקסטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג ד׳ אייר תרפ״ח | Nr. 95/1390

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71.

Adres redakcji i administracji: Łódź Piotrkowska 21, tel. 2471.

בולגארישער קעניג פערוואונדעט.

ר וי ם, 24 (ספ. טעל.) די היגע בולגארישע געזאנדשאפט טיילט מיט, אז דער קעניג באריס איז פערוואונדעט. איינצעלהייטען פעהלען. מ׳רעכנט, אז דער קעניג איז פערוואונדעט געוואָרען בעת אַנ׳אינספעקציע-רייזע איבער די געביטען, וואָס האָבען געליטען פון דער ערד-ציטערניש.

באַרמאט פאָדערט שאָדען-ערזאַץ פון דער דייטשער רעגירונג.

ב ע ר ל י ן, 24 (ספ. טעל.) „פאָרווערטס" טיילט מיט פון אמסטערדאם, אז אהין זענען אָנגעקומען די ברידער באַרמאט. אין א געשפּרעך מיט זשורנאליסטען האָבען זיי ערקלערט, אז זיי טראָגען אַריבער זייער האנדעל-טעטיקייט קיין האָלאנד. באַרמאט טרעפט ארויס צו דער דייטשער רעגירונג מיט א פערגיטיגונגס-פאָדערונג פאר דעם שאָדען וואָס ער האָט געהאט.

רעשטלעך פון דער נאהענטסטער פערגאַנגענהייט...

פ א ר י ז 23 (ספ. טעל.) „זשורנאל" טיילט מיט פון זשערוועני, אז דאָרט האָט מען צופעליג ענטדעקט אַנ׳איינגאנג אין א הייל פון די קריגס-צייטען. אינ׳ם הייל האָט מען געפונען 250 קערפערס פון דייטשע זעלנער. די קערפערס האָט מען געפונען ליגענדיגע אויף די נארעס, א טייל פון זיי אין א זיצענדיגער פאָזע ארום א קעסעל. ס׳זעהט אויס, אז די דייטשע סאָלדאטען זענען געטראָפען געוואָרען פון א גאז-באָמבע, וועלכע האָט אויפגעריסען און אלעמען דערשטיקט.

פאָליציי-אַגענט אויסגעפיהרט די אונטערגראבונג אין די גראַפישע אַנשטאַלטען.

וו א ר ש א, 23. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אין ווארשאָ האָט היינט ארויסגערופען א סענסאציע דער פּראָצעס וועגען די מיסברויכען אין די גראפישע אנשטאלטען. אויפ׳ן פּראָצעס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז די אונטערגראָבונג האָט אויסגעפיהרט א געוויסער וואצלאוו ווישינסקי. אדוו. גאָלדשטיין האָט אויפמערקזאם געמאכט, אז דער דאָזיגער ווישינסקי איז געווען דער הויפּט-עדות אינ׳ם פּראָצעס פון דער הראָמאדע אין ביאליסטאָק און איז אַנ׳אגענט פון דער פאָליציי. ס׳איז דעריבער ענטשטאנען א השערה, אז דאָ שטעקט עפּיס א פּראָוואָקאציע. אגב האָט מען ביים אויספיהרען פון דער אונטערגראָבונג שוין גערעדט וועגען א קאָנפליקט צווישען דער פאָליטישער און קרימינעלער פאָליציי.

אויף דער פראגע פון אדוואָקאט, צי האָט מען פאר׳ן אויפדעקען די אונטערגראָבונג ארויסגעגעבען עפּיס בעלוינונגען האָט סוכענעק קיין תשובה נישט געוואָלט געבען.

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאדניאַ 57 (צעגעלניאנא 19),
טעלעפאָן 37-70

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקה., מענער-שוועכע, בעהאנדעלט מיט קווארץ-שטראהלען.
נעהמט אָן פ׳ן 1—2 און פון 4—8 אָוונד. פאר פרויען פון 4—5 אין א ספעציעלען ווארטע-זאל.

געלעזט דעם קריזיס אין דער ביודזשעט-קאָמיסיע.

וו א ר ש א, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער ביודזשעט-קאָמיסיע ביים סיים איז ערלעדיגט געוואָרען דער קאָנפליקט מיט׳ן פאָרזיצער פון דער ביודזשעט-קאָמיסיע ביים סיים דעפ. בירקאָ.

דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט מארש. ראַטשינסקי. לויט׳ן פאָרשלאַג פון דעפ. ראָזמאַרין איז רעווידירט געוואָרען דער פריהערדיגער בעשלוס וועגען דער דריטער לעזונג פון די איינצעלנע טיילען פון ביודזשעט. דער פאָרשלאַג איז אָנגענומען געוואָרען. נאָכדעם זענען ווידער פאָרגעקומען וואַהלען פון א פאָרזיצער און ס׳איז ווידער געוועהלט געוואָרען דעפ. בירקאָ. נאָכדעם איז די קאָמיסיע צוגעטרעטען צו בעטראַכטען דעם ביודזשעט פון אַגראַר מיניסטעריום, אין די וכּוחים האָט זיך צוו. אַגר. אויך בעטייליגט דער אַגראַר-מיניסטער. א שאַרפע רעדע האָט געהאַלטען דער אוקראַינער לוצקי (אונדא) די וואַלד-פּאָליטיק פון דער רעגירונג — האָט ער געזאָגט — האָט דערפיהרט דערצו, אז אין קאַרפּאַטען רוס קומען פאר פערפּלייצונגען, איך שטאַם פון א דאָרף — האָט ער געזאָגט ווייטער. וואו מ׳עסט ברויט 3 מאָל אין יאָהר, די איבעריגע צייט עסט מען קאַרטאָפעל. איצט פעהלט אויך אויס קאַרטאָפעל און די פּראָוויאַנטירונגס-פּראַגע איז געוואָרען א פראַגע פון לעבען און טויט. דער ביודזשעט פון אַגראַר-מיניסטעריום איז אזוי צוזאַמענגעשטעלט, אז ס׳מאַכט אַנ׳איינדרוק ווי מ׳זאָל אינגאַנצען האָבען פערגעסען, אז ס׳עקזיסטירט א פאָלק פון 16 מיליאָן נפשות, ד. ה. דאָס אוקראַינישע פאָלק.

די דיסקוסיע איז פערענדיגט געוואָרען ארום 1 א זייגער ביינאַכט מאָרגען וועט פאָרקומען די אָפּשטימונג איבערן אַגראַר-ביודזשעט און ס׳וועט זיך אָנהויבען די דיסקוסיע איבערן ביודזשעט פון האַנדעלס-מיניסטעריום.

א נייער גרויסער
סענסאַציאָנעלער
ראמאן
הויבט זיך די טעג אָן דרוקען
— אין —
„נייעם פאלקסבלאט"

א שרפה אין געביידע פון סיים

וו א ר ש א, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). היינט ארום א פערטעל איינס האָט אויסגעבראָכען א שרפה אין דער אלטער געביידע פון סיים, וואו ס׳קומען איצט פאָר די סעסיעס פון סענאט. מ׳האָט אין דער געביידע געוואשען די פאָדלאָגעס און ארייננגעשטעלט קוישלעך מיט קאָקס, כדי אויסצוטרוקענען די פאָדלאָגעס, דערווייל האָט זיך פונ׳ם ברענענדיגען קאָקס אָנגעצונדען די געביידע. מ׳האָט באלד ארויסגערופען די פייערלעשער, וועלכע האָבען די שרפה איינגעלאָשען.

עראָפלאַן-קאָמוניקאַציע פאריז-בערלין.

דער עראפלאן וועט קאָנען אויפהויבען 16 פערזאן און 8000 קילאָ באגאזש

פ א ר י ז 23 (א.וו.) היינטיגען זונטאָג דעם 29 ה.ח. וועט צווישען פאריז און בערלין אָנהויבען קורסירען א קאָלאָסאלע פאסאזשירען לופט-שיף, וואָס איז ביז איצט די גרעסטע פונ׳ם טיפּ עראָפּלאנען. די שיף וועט קאָנען אויפהויבען 16 פאסאזשירען און 8000 קילאָ באגאזש.

דער עראָפלאן וועט קורסירען צווישען פאַריז און בערלין אָהן צווישען-סטאציעס.

שפאַניע בעקומט אַ האַלב שטענדיגע אָרט אין ראַט פון דער פעלקער-ליגע.

ג ע נ ף, 28 (א. וו.) לויט די אינפאָרמאציעס אין די קרייזען פון דעם פעלקער-ליגע סעקרעטאריאט, ווערען צווישען די מלוכות, וואָס געהען צום ראט פון דער פעלקער-ליגע, געפיהרט אונטערהאנדלונגען, אז פאר שפאניען זאָל אנערקענט ווערען א האלב-שטענדיגען אָרט אין ראט פון דער פעלקער-ליגע. ביז איצט בעזיצט אזא אָרט בלויז פוילען. היינטיגס יאָהר דארפען לויט׳ן סטאטוט ארויסטרעטען פון ראט האלאנד קאלומביא און כינע. דער אָרט פון קאלומביא וועט אנערקענט ווערען פאר ארגענטינא, האלאנד׳ס אָרט זאָל בעקומען שפאניען, מיט׳ן רעכט ווידער-געוועהלט צו ווערען.

דעם כינעזישען מאנדאט זאָל בעקומען איינע פון די אזיאטישע מלוכות — פערסיען אָדער טערקיי. אויב זי וועט ביז סעפטעמבער ערקלערען וועגען איהר ארייננטריט אין דער פעלקער-ליגע.

שטרייק-אומרוהען אין אינדיען.

ל אָ נ ד אָ ן, 23. (ספ. טעל.) פון אינדיען טיילט מען מיט וועגען א צוזאמענשטויס צווישען דער פאָליציי מיט די שטרייקענדע באהן-ארבייטער, וועלכע האָבען פערהאלטען א צוג פון קאלקוטא קיין קאָווראָ און האָבען געוואָלט צווינגען די באהן-בעדינונג צוצושטעהן צום שטרייק. די אָנגעקומענע פאָליציי איז מצד די שטרייקענדע בעגעגענט געוואָרען מיט שטיינער. 13 פערזאָן, צווישען זיי 5 פאָליציסטען זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

ב אָ מ ב ײ, 23. (א. וו.) דער שטרייק אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין באָמבייער ראַיאָן פערברייטערט זיך. ס׳האָבען פערשטרייקט ארבייטער נאָך אין 4 פאבריקען. ביז איצט שטרייקען 50 טויזענד ארבייטער 21.

וועגען דער לאַגע פון יודען אין רוסלאַנד.

מ אָ ס ק וו ע, 23 (י. ט. א. טעלעגראפיש). אויף א זיצונג פון „וציק" האָט ביילין אָפּגעגעבען א בעריכט איבער דער לאגע פון יודען אין רוסלאנד, ביילין האָט דערביי געפאָדערט עס זאָלען פערגרעסערט ווערען די פאָנדען, וואָס זענען בעשטימט אויף צו פערבעסערען די עקאָנאָמישע לאגע פון די יודען. „קאָמזעט", האָט ביילין געזאָגט, האָט אסיגנירט צו דעם צוועק אנדערהאלבען מיליאָן רובל דערפון 1 מיליאָן רובל פאר ביר-בידזשאן. די דאָזיגע סומע איז ווייט צו קליין. מען דארף נישט פערגעסען האָט ביילין אויסגעפיהרט, אז די אויסלענדישע יודען וועלען נישט שטיצען די קאָלאָניזאציע פון ביר-בידזשאָן.

די קייזערין און איך...

ב ע ר ל י ן, 23 (ספ. טעל.) דער עקס-קייזער ווילהעלם האָט צוגעשיקט א בעגריסונג די דייטשע לופט פליהער צוליב זייער אריבערפליהען דעם אטלאנטישען אָקעאן. די בעגריסונג הויבט זיך אָן מיט די ווערטער: „די קייזערין און איך..." די היגע פרעסע רעדט ארום מיט אויפרעגונג דעם פאקט און ברענגט א פערגלייך מיט׳ן געוועזענעם זאַקסישען קעניג, וועלכער האָט אוועקגעשיקט א בעגריסונג און האָט זיך אונטערגעשריבען „פרידריך אויגוסט, געוועזענער רעגירענדער קעניג פון זאקסען."

וואהל=זיג פון די רעכטע אין פראנקרייך.

פון די 175 דעפוטאטען, וואס זענען געוועהלט ביי דער 1. אפשטימונג, זענען 140 פאר מיטארבייט מיט פואנקארע. — לעאן בלום דורכגעפאלען ביי דער 1. אפשטימונג.

פאריז, 23 (אטע) די רעזולטאטען פון די נעכטיגע וואהלען אין פראנקרייך ווייזען ארויס א דייטליכען זיג פון די רעכטע און פון די גרופען וואס שטיצען פואנקארע. דער נעכטיגער טאג איז אבער נישט קיין רעצידירענדער, ווייל די רעזולטאטען זענען נאר פארהאן פון 175 קרייזען און 472 קרייזען וועלען פארקומען צוגאב־וואהלען. די סאציאליסטען האבען געליטען א מפלה אין פיל וואהל־קרייזען. די סאציאליסטען וועלכע האבען געהאט 140 דעפוטאטען אין פריהערדיגען פארלאמענט, האט איצט אין דער ערשטער אפשטימונג קוים דערגרייכט 16 מאנדאטען, בעת די דעמאקראטיש רעפובליקאנישע אוניע וואס האט אין פריהערדיגען פארלאמענט געהאט 96 מאנדאטען האט שוין אין דער ערשטער אפשטימונג בעקומען 72.

א סענסאציע איז דער דורכפאל פונ'ם סאציאליסטישען פיהרער לעאן בלום, בלום פערעפענטליכט היינט אין „פאפולער" אנ'ארטיקעל, אין וועלכען ער בעהאלט נישט זיין ענטוישונג און שטעלט פעסט אפען דעם זיג פון די רעכטע. די סאציאליסטען — שרייבט ער — האבען פאראויסגעזעהען א זיג פון די קאמוניסטען אין פיל קרייזען, זיי האבען אבער זיך נישט פארגעשטעלט, אז די רעכטע וועלען בעקומען אזא גרויסע צאהל שטימען.

דער קומענדיגער זונטאג וועט ארורך אונטער'ן צייכען פון אנ'אויסערגעוועהנליכער אינטענסיווער וואהל־אקציע.

פאריז. 23 (א.וו.) ס'זענען שוין בעקאנט די רעזולטאטען אין 602 וואהל־קרייזען פון 612. ס'פעהלען נאך די רעזולטאטען פון א וואהל־קרייז אין קארסיקא און 9 וואהל־קרייזען אין די קאלאניעס. ענטגילטיגע רעזולטאטען זענען דערגרייכט געווארען אין 175 וואהל־קרייזען און 427 וועלען דעם קומענדיגען זונטאג פארקומען צוגאב־וואהלען. ביז איצט האבען בעקומען: די דעמאקראטיש־רעפובליקאנישע ליגע — 72 מאנד.; די רעפובליקאנישע לינקע (פואנקארע און מאגינא) — 41 מאנד.: די מעסיגע לינקע ראדיקאלען (לושער) 15 מאנד.; ראדיקאל־סאציאליסטען (העריא) 16 מאנד.; סאציאל־רעפובליקאנער (בריאן און פענלעווע) — 4 מאנד.; פאראייניגטע סאציאליסטען — 14 מאנד. קאמוניסטען — 13 מאנד.

אזוי ארום האבען די צענטער—רעכטע גרופירונגען בעקומען 128 מאנד.; די לינקע — 37 און די עקסט לינקע — 13.

פון די אויסגעוועהלטע דעפוטאטען זענען 140 אדורך אונטערן לאזונג פון מיטארבייט מיט פואנקארע.

פאט גיט אן אז ס'איז נישט געוועהלט געווארען קיין איין קאמוניסט און 13 קאנסערוואטיסטען. ס'איז ווארשיינליך א טעות.

פאריז, 24 (ספ. טעל.). די פערוואלטונג פון דער סאציאליסטישער פארטיי אין סען־דעפארטאמענט האט צונויפגערופען א דרינגענדע בעראטונג אין צוזאמענהאנג מיט'ן דורכפאל פון לעאן בלום ביי דער ערשטער אפשטימונג.

ס'געהען ארום קלאנגען, אז בלום וועט זיך אנגעבען אין דימיסיע. לעאן בלום האט בעקומען 6 500 שטימען און זיין קאנטער־קאנדידאט א קאמוניסט האט בעקומען 7712 שטימען.

אייראפא געגען די סאוויעטען

מאסקווע 23 (ספעציעל צום „נייעם פאלקס בלאט") אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארויסטריט פונ'ם ענגלישען אינערן־מיניסטער דזשאנסאן היגס, וועלכער האט דערקלעהרט, אז 2 סאוויעטישע בענק שטיצען די קאמוניסטישע בעוועגונג אין אירלאנד — איז די היגע פרעסע מודיע, אז די ידיעה איז א פאלשע, און אז די בענק וועלען בלייבען עקזיסטירען ווייטער ביז מ'וועט זיי נישט שליסען. די פרעסע זעהט אין די דאזיגע ארויסטריטען א סיסטעמאטישע קאמפאניע וועלכע ווערט געפיהרט כדי אויך דייטשלאנד זאל איבעררייסען איהרע ווירטשאפטליכע בעציהונגען מיט רוסלאנד.

די רייזע פון לארד בירקענהעד קיין בערלין ווערט צוזאמענגעבונדען מיט זיין פלאן צו שאפען א ווירטשאפטליכען בלאק צווישען ענגלאנד, דייטשלאנד און פראנקרייך, וועלכער זאל זיין געווענדט געגען סאוויעט־רוסלאנד. דער דאזיגער בלאק זאל שוין זיין א בעשלאסענע זאך און מ'וויל איהם נאך פארברייטערן. ס'איז דערווייל א ספק, צי צו איהם וועלען צושטיין איטאליען און יאפאן.

לאנדאן 22 (ספ. טעל.) דער ארגאן פון דער לייבאר־פארטיי „דיילי העראלד" דרוקט ווייטער די סענסאציאנעלע רעוועלאציעס פון לארד בירקענהעד'ס בערלינער נסיעה, און בעהויפטעט, אז עס איז פערהאן א גראנדיעזער אלאייראפעאישער פלאן צו מאכען אנ'אנגריף אויף דער סאוויעטישער מאכט. די צייטונג שרייבט: עס הערשט די מיינונג, אז אויב די דיפלאמאטישע רייזע פונ'ם לארד בירקענהעד קיין בערלין וועט האבען דערפאלג, וועט ער בעשטימט ווערען אלס אויסערן־מיניסטער אנשטאט טשעמבערלענען, געגען וועלכען עס הערשט אנ'אונצופרידענהייט, מחמת זיין צו־פארויכטיגע פאליטיק לגבי די סאוויעטען.

„דער גראף", וואס שיט מיט 500=טער באנקנאטען

איז גאר אנ'אנפיהרער מיט א באנדע פון באנקנאטען=פעלשער.

ווארשא, 23. (טטעלעפאניש).

אין די גרעסטע ווארשאווער האטעלען האט זיך לעצטענס בעוויזען א געוויסער געהיימניספולער גראף גראט־גראטשינסקי, וועלכער האט צוזאמען מיט זיינער א „פריינדין" געלעבט ממש, ווי א גראף.

דער געהיים־פאליציי איז אויסקומען אויפפאלענד איבערהויפט דער פאקט, וואס דער „גראף" האלט אין איין צאהלען מיט 500־ולאטי־באנקנאטען.

ווען די פאליציי איז צו איהם געקומען אויף א רעוויזיע, האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער רייכער מאן איז פלוצלינג פערשוואונדען געווארען צוזאמען מיט דער פריינדין. מען האט איהם לאנג געזוכט, אבער נישט געפונען.

ערשט דעם פערגאנגענעם שבת, האט א פאליציאנט אין טשעוו פערהאלטען אנ'עלעגאנט „פארעל", וואס איז געפאהרען אין אנ'אויטא דורך א נישט־ערלויבטער זייט. בעת דער רעוויזיע האט מען ביי זיי געפונען א גרויסע צאהל פאלשע 500־זלאטי־באנקנאטען.

ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, האט דער פערהאלטענער געשפילט א ראלע אלס „גראף גראט־גראטשינסקי", אין דער אמת'ן איז ער געווען דער אנפיהרער פון דער פעלשער־באנדע וועלכע מען האט די טעג רעמאסקירט אין פויזען.

דער ארעסטירטער מיט'ן נאמען גראטשינסקי איז מיט'ן עטאפ אראפגעבראכט געווארען קיין ווארשא.

דער וואטיקאן געגען אנטיסעמיטיזם.

די ווינער אנטיסעמיטען האבען זיך זייער אייגענע מאראל.

רוים, 22 (ספ. טעל.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פונאנדערלאזען די מיסיאנערישע ארגאניזאציע „פריינד פון ישראל", האט דער וואטיקאן פערעפענטליכט אנ'אפיציעלען דעקרעט, וועגען זיין בעציהונג צום יודענטום...

אין דעם דאזיגען דעקרעט ווערט אנגעוויזען, אז די קאטוילישע קירך האט זיך שטענדיג בעצויגען פריינדליך צום יודענטום, און געשיצט דאס יודישע פאלק פאר אומגערעכטע רדיפות.

מיט בעזונדערער ענערגיע פאראורטיילט דער וואטיקאן כל'ערליי אנטיסעמיטיש טענדענצען.

וויען, 22 (יטא טעלעגראפיש). דער פויפסטליכער דעקרעט געגען אנטיסעמיטיזם אין צוזאמענהאנג מי'טן פונאנדערלאזען די קאטוילישע מיסיאנערישע געזעלשאפט „פריינד פון ישראל" האט אין די ווינער אנטיסעמיטישע קרייזען ארויסגערופען א שטארקע צעדרודערונג. די פעלקישע זענען זעהר אויפגעבראכט געגען אינהאלט פון דעקרעט. די קאטוילישע פרעסע פערשווייגט דערווייל בכלל דעם דעקרעט פון פויבסט.

וואנדערוועלדע זיך פערשריבען אין גאלדענעם בוך פון קרן קימת.

ירושלים 23 (י.ט.א. טעלעגראפיש) עמיל וואנדערוועלד האט זיך פערשריבען אין גאלדענעם בוך פון קרן קימת אלס אויסדרוק פון סימפאטיע צו דער ארבייטער־בעוועגונג אין ארץ־ישראל.

די האנדעלס=שעה'ן מיט ארטיקלען פון ערשטען געברויך זאלען ווערען געענדערט.

ווארשא, 23 (טעלעפאניש). ווי מען גיט אונז איבער פון צענטראלען קליינהענדלער פעראיין, ארבייט איצט אויס די אדמיניסטראטיווע מאכט א פארשלאג צום אינערן־מיניסטעריום, וועגען ענדערען אין געוויסע געגענדען די האנדעלס־שעה'ן פון די געוועלבער מיט ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

די אדמיניסטראטיווע מאכט מיינט דערמיט מעגליך צו מאכען, אז די נישט־פארמעגליכע בעפעלקערונג, זאל האבען א מעגליכקייט איינצוקויפען ארטיקלען פון ערשטען געברויך אויך אין די אוועַנד־שעה'ן.

צו דעם צוועק וועט די אדמיניסטראטיווע מאכט די טעג צונויפרופען א קאנפערענץ פון יודישע און קריסטליכע הענדלער מיט ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

צו דער פייערונג פון דער אונאפהענגיגקייט פון ליטע.

קאוונע 23 (י.ט.א טעלעגראפיש) די ליטווישע רעגירונג האט דורך איהר פארשטעהער אין אמעריקא איינגעלאדענט די ליטווישע יודען אין אמעריקא זיך צו בעטייליגען אין דער פייערונג צו דער אונאפהענגיגקייט פון ליטע.

אריבערגעפלויגען דעם נארדפאל.

אמעריקאנער לופט-פליהער מקדים געווען גענעראל נאבילע.

אין דערוועלבער צייט, ווען גענעראל נאבילע מאכט די לעצטע הכנות צו פליהען אויף זיין דיריזשאבעל „איטאליא" צום נארר־פאל, איז געקומען די איבעראשענדע ידיעה פון אסלא:

„פון סוואלבארד (שפיצבערגען) מעלדעט מען, אז די אמעריקאנישע לופט־פליהער קאפיטאן ווילקינס און לייטענאנט טשעלסאן, וועלכע זענען מיט 6 טעג צוריק אבגעפלויגען פון קאפ בארוי אין אליאסקא, האבען מיט 5 טעג צוריק זיך אראבגעלאזט אין סוואלבארד אויף שפיצבערגען אין א ווייסטער געגענד. ערשט נאך ללאנגע בלאנדזשען האבען זיי אנגעטראפען א פאר נארוועגישע קאלאניסטען. דער פליה פון קאפ בארוי קיין סוואלבארד, וואס האט געפיהרט איבער'ן נארר־פאל, האט געדויערט 21 שעה".

ס'איז נישט דאס ערשטע מאל, וואס מען האט דערגרייכט און מ'איז אריבערגעפלויגען דעם נארר־פאל אויף אנ'אעראפלאן. אלע געדענקען נאך דעם גרויסע נארר־פאל־געיעג פון 1926, ווען מ'האט אונטערגענומען נישט ווייניגער ווי 8 עקספעדיציעס צום נארר־פאל, און נעמליך: דער נארוועגער אמונדסען פון שפיצבערגען; די אמעריקאנער ביירד און ווילקינס פון אליאסקא; דער פראנצויז דאקרים פון פראנץ־יאזעף־לאנד; דער שוועד האמער פון שפיצבערגען א. א. וו.

אין דאזיגען גרויסען געוועט פון די פעלקער האט דער ערשטער דערגרייכט דעם ציל דער אמעריקאנערט ביירד, וועלכער איז דעם 10־טען מאי אריבערגעפלויגען דעם פאל פון קינגסביי. מיט צוויי טעג שפעטער האט דערגרייכט דעם נארר־פאל אויפ'ן לופט־שיף „נארגע" אמונדסען. ער אליין האט דעמאלט אראבגעלאזט אויפ'ן נארר־פאל די נארוועגישע פאהן, זיין בעגלייטער עלסווערע — די אמעריקאנישע, און נאבילע, דערוועלבער, וואס קויבט זיך איצט פליהען צום נארר־פאל, האט אראבגעווארפען די איטאלענישע פאהן. דער אעראפלאן האט געמאכט א רונד־פליה ארום פאל, אבער אראב לאזען זיך דארט האט ער נישט געקאנט, ווייל מען האט געזעהן נישט ווייט ווייסע בערען.

דאס פליהען איבער'ן פאל האט א וויסענשאפטליכע און אויך פאליטישע בעדייטונג. די געגענדען ארום נארר־פאל זאלען אמאל ווערען די סטאציעס פאר א לופט־פערקעהר פון אייראפא קיין אזיען און אמעריקא, און אויך א וויכטיגער פלאץ פאר פיש־פאנג, און דערום בעמיהען זיך א סך צו בעקומען אין זייער רשות די דאזיגע געגענדען.

וואס דער נייער פליה איבער'ן נארר־פאל האט אויפגעטון פאר דער אויספארשונג פון די דאזיגע געהיימניספולע געגענדען — קאן מען נאך לעת־עתה, נישט וויסען אז מען דארף אבווארטען ווייטערדיגע ידיעות.

לאנדאן, 23. (ספ. טעל.) דער דירעקטאר פון דער אמעריקאנישער געאגראפישער געזעלשאפט, דר. נוימאן, וועלכער האט ארגאניזירט די פליה־עקספעדיציע צום נארר־פאל, האט בעקומען א קורצע ראדיא־מעלדונג פון קאפיטאן ווילקינס, אז אויפ'ן גאנצען וועג איבער'ן נארר־פאל האט ער קיין שום סערר נישט בעמערקט. דער ציל פון דער לופט־רייזע איז טאקע געווען פעסטצושטעלען, צי דארט איז דא יבשה אדער נישט. איצט קאן מען שוין ערקלערען, אז צו צפון פון סיביר זענען צוועקלאז יעדע פארשונגען, ווייל דארט איז שוין קיין יבשה נישטא.

בעקער-מייסטער-סעקציע ביי דער יוד. האנדווערקער-צענטראלע אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווא

לאדז, זאוואדזקא 5.

אכטונג, בעקער=מייסטער!

היינט, דינסטאג, פינקטליך 7 א זייגער אוונד קומט פאר

א פערזאמלונג

מיט פאלגענדען טאג־ארדנונג: 1) שטייער־אנגעלעגענהייטען, 2) קעלער־בעקערייען, 3) בעריכטען, 4) האנדווערקער־קארטען.

צוליב דער וויכטיגקייט פון די פראגען ווערען אלע געבעטען פינקטליך און מאסענווייז צו ערשיינען.

די פערוואלטונג.

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

Dr. med.

BRAUN

פאלודניאווא 23, 23

טעלעפאן 40-26.

ספ ציאל־ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מאנער־שוואכע.

בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל)

נעהמט אן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אוונד.

Dr. med.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאזען־ און הארן־קראנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90

עמפפאנגט פון 4—7 אין אוונד

צו אלע בלוי=געשיר=קליינהענדלער פון לאדז און פראווינץ!

776

מיר מעלדען אלע בלוי־געשיר־קליינהענדלער, אז אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון די בלוי־געשיר־קליינהענדלער פון זונטאג, דעם 22. אפריל ד. י. איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען: צוליב די שלעכטע האנדלונג פון די ענגראסיסטען בנוגע די קליינהענדלער צו פראטעסטירען געגען דער האנדלונג און אלס צייכען פון פראטעסט, נישט צו קויפען קיין סחורה 8 טאג פון 22. ביז'ן 30. אפריל.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער פערוואלטונגס־מיטגליד חבר דוד קויפמאן צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכען זוהן

נ. ע. יוסל

זאל איהם די ערד גרינג זיין!

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג און מתפללים

פון דער שוהל „גמילת חסדים" קעלמא 15

לאָדז. 24 אַפּריל 1928

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 24 אַפּריל 1928

די אייביגע קשיא און די אַלע זיבען תרוצים.

אין דעם נעכטיגען „ראַבאָטניק" לייענען מיר פאָלגענדען לייט-אַרטיקעל פון קאַזשימיערזש טשאַפּינסקי:

„די סאָוויעטישע צייטונגען אַלאַרמירען לעצטענס די עפענטליכקייט צוליב דעם וואוקס פון אַנטיסעמיטישע שטימונגען נישט נאָר אין די אומפּאַרטייאישע קרייזען, נאָר אויך אין דער פּאַרטיי גופא און ביי דער „יונגער גוואַרדיע" פון דער צוקונפט — אין „קאָמסאָמאָל". און דער דאָזיגער קאָמסאָמאָל" בעדאַרף דאָך צו זיין די שולע פון דער „נייער" קולטור און פון נייע טוער...

„מיר וועלען נישט פאָרשען די סיבות דערפון; עס זענען פערשידענע סיבות. און פונדעסטוועגען ווער ווייסט, צי די גרונד-סיבה פון דעם צוזאַמענוואוקס איז נישט — אונטער דער השפעה פון „נעפ" — די קליינע און גרויסע בורזשואַזיע, ווי אויך פון ענגליכע עלעמענטען. און די קליינע בורזשואַזיע, (אין דער אינדוסטריע, האַנדעל און אפילו אינטעליגענץ) פערשטאַרקענדיג זיך — פערפעסטיגט אויך אין דער געזעלשאַפט איהרע טיפּישע קליינבירגערליכע שטימונגען.

„די סאָוויעטישע פּרעסע ברענגט מורא'דיגע פאַקטען פון רודפ'ן יודישע סטודענטען, פון פערפאָלגען יודען אין געוויסע „קאָמסאָמאָלישע" גרופּען, און אפילו פון רדיפות אין פאַבריקען. ווייזט אויס, אַז די קליינבירגערליכע שטימונגען דרינגען אויך אַריין אין דער ריין-פּראָלעטאַרישער סביבה.

„אין „פּראַוודאַ" פון 14 אַפּריל בעהאַנדעלט דעם ענין אויף אַ ברייטען אופן זאַסלאַווסקי (אַ געוועזענער בונדאָוויעץ) „קודם כל טרייסט זיך זאַסלאַווסקי דערמיט, וואָס „אין פּוילען שלאָגט מען די יודען, פּונקט ווי פאַר די צאַרישע צייטען" (?)

ווייטער שטעלט זאַסלאַווסקי פעסט, אַז —

„נישט לאַנג טאַקי, ווי ס'האָט אָנגעהויבען צו וועהען ביי אונז דער פערפוילטער שטראָם פון אַנטיסעמיטיזם, און אונזער פּרעסע האָט געמאַכט אַ ב'אַלאַרם. מען האָט איבערדערצעהלט וועגען אַ רייה עקעלהאַפטע פאַלען פון רודפ'ן יודען. דאָס ערגסטע איז, וואָס אין די רדיפות, און די פערפאָלגונגען האָבען אַנטייל גענומען אין איינציגע פאַלען די קאָמסאָמאָלצעס, און מיטגלידער פון דער פּאַרטיי האָבען בעת מעשה אַרויסגעוויזען אַ פּאַסיווקייט אין דעם ענין. עס האָט זיך בעקומען דער איינדרוק, אַז אין דעם עלפטען יאָהר פון דער סאָוויעטישער מאַכט איז פאָרגעקומען אַ מין „תחית המתים" פון דער פאַר-רעוואָלוציע'דיגער עקעלהאַפטער דערשיינונג אַ דערשיינונג, וואָס האָט אפילו אַנומעלט, מיט עלף יאָהר צוריק, בעאונרוהיגט דעם בייזען רוהם פון דעם צאַריזם".

„דער מחבר טרייסט ז'ך דערמיט, וואָס עס איז נישט אויף אַזוי פיל שטאַרק דער נייער שטראָם אויף-וויפיל די געזעלשאַפט איז געוואָרען עמפינדליך אויף די דערשיינונגען פון אַנטיסעמיטיזם. דאָס שעפּטשעט נאָך דאָס אַלטע רוסלאַנד אין די ווינקלען, זי שרייט: זשידעס! און צו איהר בעהעפט זיך אויך די נייע בורזשואַזיע — די „נעפּ לייט".

„עס וואונדערט מיך — ענדיגט זאַסלאַווסקי — נישט דאָס, וואָס עס זענען נאָך דאָ אָפענע און פערבעהאַלטענע פּאָגראָמטשיקעס אפילו אין די פּאַרטייאישע און קאָמסאָמאָלישע קרייזען, נאָר דאָס, וואָס לעת עתה געפינען זיך יודען, וועלכע דערלויבען זיך צו יאָגען און פּלאָגען!

„חוץ זאַסלאַווסקי'ן שרייבט מען און מ'רעדט פיל אויף דער דאָזיגער טעמאַ סיי אין רוסלאַנד, סיי אין דער עמיגראַציע. דער בערלינער אָרגאַן פון די מענשעוויקעס „סאָציאַל. וועסטניק" שטעלט פעסט (אין נומער 2), אַז צו דער ענטוויקלונג פון אַנטיסעמיטיזם האָט מיטגעהאָלפען אין אַ גרויסער מאָס דער קאַמף פון פּראַקציעס, און אַז אויף דער פּראָווינץ נוצען אָפּט אויס די פערביסענע „סטאַלינצעס" אין קאַמף מיט די „טראָצקיסטען" דעם אַנטיסעמיטישען „אַרגומענט".

„מיר צווייפלען, פערשטעהט זיך נישט אין דעם, אַז אין אַלגעמיין בעקעמפען די באָלשעוויקעס דעם אַנטיסעמיטיזם, וואו נאָר זיי קענען. די פראַגע איז אָבער, צי שטעלט ער מיט זיך נישט פאָר אַ סטיכישע דערשיינונג — צי איז ער נישט פערבונדען מיט דעם ווידערגעבורט און דער פערשטאַרקונג פונ'ם קאַפּיטאַליזם אין רוסלאַנד. די פערשטאַרקונג פון די קאַפּיטאַליסטישע עלעמענטען (גרויס-בורזשואַזיע, קליין-בורזשואַזיע, קולאַקעס א. א. וו.) האָט געמוזט אויך פערשטאַרקען די אַנטיסעמיטישע שטימונגען. דאָס פּראָבלעם פון אַנטיסעמיטיזם אין רוסלאַנד איז אויך אין אַ גרויסער מאָס פערבונדען מיט'ן כאַראַקטער פון רוסלאַנדס ענטוויקלונג אין דער ווירטשאַפטליכער און פּאָליטישער הינזיכט".

— יאָ, אַזוי איז עס! תירוץ אַהין, תירוץ אַהער, און די אייביגע קשיא בלייבט נישט פערענטפערט.

אַז אפילו אַזעלכע עלעגאַנטע אַנטיסעמיטען, ווי די ווינער שונאי ישראל ווילען זיין פּויבסטליכער פון פּויבסט, און ענטפערן אויף דעם פּויבסט'ס אַנטי-אַנטיסעמיטישען דעקרעט מיט אַ לשון-דוקא...

אין אונענדליכען לופט-אָקעאַן.

די פליהער פון „ברעמען" דערצעהלען זייערע איינדרוקען.

אין די אויסלענדישע צייטונגען געפינען מיר די ערשטע בעריכטען פון די דייטשע פליהער, וואָס זענען מיט דער לופט-שיף „ברעמען" איבערגעפלויגען דעם אָקעאַן פון דייטשלאַנד קיין אַמעריקאַ. די פליהער דערצעהלען:

שוין ביים אָנהויב פון פליה האָט אונז געדראָהט אַ סכנה. אַזוי ווי עס איז נישט געווען קיין ווינד, האָט זיך דער אַעראָפּלאַן נישט געקאָנט אויפהויבען אין דער לופט אין אַ שטח פון 1200 מעטער איז די שיף געלאָפען אויף דער סטאַרט-באַהן. באַלד איז אָנגעקומען אַ סטאַרע שאָ פאון.

עס האָט זיך אונז געדאַכט, אַז אָט באַלד שטויסען מיר זיך מיט זיי צוזאַמען. צום גליק האָט זיך די שיף אויפגעהויבען און דאַדורך האָבען מיר אויך אויסגעמיטען אַ צווייטע סכנה, וועלכע האָט אונז געדראָהט, זיך צוזאַמענצושטויסען מיט אַ בוים, וואָס האָט זיך געפונען ביים סוף פון דער סטאַרט-באַהן, און מיר זענען געפלויגען.

בשעת דעם פליהען צו דעם ברעג פון אָקעאַן האָט זיך די געגענד אונטער אונז בעדעקט מיט נעפעל, אויס וועלכען די רונדע שפּיצען פון די בערג, וואָס געפינען זיך דאָרט, האָבען אויסגעזעהן ווי אינזלען. באַלד איז די „ברעמען" אַרויס אויף דעם אָפענעם אָקעאַן. דער מאָטאָר האָט גוט געאַרבייט און אויסער אַביסעל שניי-האָגעל און רעגען-זאַווערוכעס האָבען מיר נישט געהאַט קיין שום שוועריגקייטען. מיר האָבען אויך אויף מאַנכע ערטער אָנגעטראָפען שטורמען, עס איז אונז אָבער געלונגען זיי אויסצומיידען.

אַזוי האָבען מיר זיך דערנעהנטערט צום ברעג פון ניי-פונלאַנד. מיר זענען געווען אַרום 200 מייל ווייט פון דער יבשה, בשעה מיר האָבען בעגעגענט אַ שרעקליכען נעפעל, ווייטער האָבען מיר געהאַט צו קעמפען מיט אַ שטאַרקען צפון-מזרח-שטורעם. עס איז טונקעל געוואָרען. די זון איז פערשוואונדען, מיר האָבען געפּרובט זיך אויפצוהויבען איבער די וואָלקענס, כדי צו האָבען זון-ליכט. דער קאָמפּאַס האָט אונז כמעט נאָר נישט גענוצט, ווייל צוליב דעם מאַגנעטישען כח האָט ער נעמאַכט פערשידענע ענדערונגען.

ווען מיר האָבען זיך העכער אויפגעהויבען, האָט זיך דער נעפעל איבערגעאַנדערשט אין אַ דיקען רעגען-וואָלקען, מיר האָבען דערפאַר בעשלאָסען אויף ווי ווייט מעגליך זיך אַראָבצולאָזען. אַרום 50 פוס איבער דעם ים-שפּיגעל האָבען מיר דערזעהן דעם ווילדען, אויפגערעגטען ים, וועלכער האָט אונז געדראָהט צו פערשלינגען, מיר האָבען דערזעהן, אַז מיר געפינען זיך אין אַ גרויסער סכנה. פון איין זייט נעפעל, שטורם און רעגען-שטורם און פון דער אַנדערער זייט דער ווילדער ים. מיר האָבען נישט געהאַט קיין אַנדערע ברירה, ווי צו פערבייסען די ציין און צו פאָהרען אין דער ריכטונג פון מערב, אין דער האָפנונג, אַז באַלד וועלען מיר דערזעהן די יבשה. אַלע מאָל האָט זיך אונז געדוכט, אַז איינע פון די כוואַליעס אין דער הויך פון אַ הויז וועט אונזער קליין לופט-שיפעל פערשלינגען אין די טיפענישען פון ים.

מיר האָבען דערפאַר איינגעזעהן, אַז בלייבען אַזוי נאָהנט צום ים איז נישט גוט, ווייל יעדער קלענסטע נידערונג קאָן אונז ברענגען דעם טויט, מיר האָבען זיך אויפגעהויבען 6000 פוס אין דער הויך, אָבער דאָ האָט געהערשט אַ בייסענדיגע קעלט, שניי און נעבעל. קיין שטערען זעהט מען נישט. מיר פאָהרען ווייטער אין דער ריכטונג פון מערב, אין דער האָפנונג, אַז מיר געפינען זיך איבער יבשה, אָבער מיר קענען נאָר נישט זעהען, וואָס אונטער אונז טוט זיך. אונזערע מענשען זענען שרעקליך מיד, מיר שלאָפען רגע-ווייז, כדי זיך ווידער אויפצוכאַפּען און צו פיהרען דעם אַעראָפּלאַן.

ענדליך איז דער נעפעל פערשוואונדען, מיר דערזעהען דעם הימעל, בעדעקט מיט שטערען. עס ווערט אונז אַביסעל לייכטער, מיר פאָהרען נעהנטער צו די שטערען. עס פערגעהען צוויי שעה און איך בעקום דעם איינדרוק, אַז דאָס, וואָס מיר האָבען בעטראַכט פאַר נעפּעל-שיכט, אויף דער ערד, איז גאָר אַ מיט שניי בעדעקטער וואַלד, מיר שיסען אַראָב מיט ליכט-ראַקעטען, כדי זיך צו איבערצייגען, אויב דאָס איז ריכטיג. אונזערע אויגען זעגען אָבער וועהר מיר און מיר קאָנען זיך נישט אַזוי גיך שאַפען קיין בילד. ענדליך דערזעהען מיר, ביי דער דריטער ליכט-ראַקעטע אַז מיר געפינען זיך איבער אַ געדיכט וועלדעל; עס איז נאָך אָבער אַלץ פינסטער. באַלד ווערט טאָג און מיר דערזעהען אַ וואַלדיגע אומבעוואוינטע, מיט שניי בעדעקטע לאַנדשאַפט, אָבער קיין צייכען פון מענשליכען לעבען איז נישטאָ.

מיר האָבען דעם איינדרוק, דאָס מיר געפינען זיך אין דער מיט פון לאַבראַדאָר, מיר פליהען אין דער ריכטונג פון צפון-מזרח, דערזעהען אַ שטראָם צוגעפרוירען און בעדעקט מיט שניי, פון זיינע ביידע זייטען בערג, מיר לאָזען זיך אַראָב 10 פוס איבער דעם שטראָם און פליהען אַזוי אַרום 2 שעה.

אַ צווייטע דאגה בעהערשט אונז: אונזער בענזין-פאָראַט דינט שוין נישט מעהר, ווי אויף דריי שעה. מיר זעהן דערווייל נישט קיין צייכען פון מענשליך לעבען און יעדער פון אונז מאַכט שוין פּלענער, וואָס צו טון, ווען מיר וועלען דאָ בלייבען ווייט פון מענשליכען ישוב, נישט קאָנענדיג ווייטער פליהען, דורך בענזין-מאַנגעל.

ענדליך דערזעהן מיר אַ לייכט-טורעם אויף אַ קליינער אינזעל. אונזער שמחה איז געוואָרען אומבעשרייבלעך בשעת מיר האָבען דערזעהען פיר מענשען אַרויסגעהען פון טורעם. זיי האָבען דערהערט דאָס קלאַפּען פון אונזער שיף, בשעת מיר האָבען אין דער לופט אַרומגערינגעלט דעם טורעם. מיר לאַנדען אויף אַ צוגעפרוירענעם טייך. דאָס אייז ווערט איינגעבראָכען. די מאַשין אונזערע דרעהט זי דאָיבער, דערביי בעקומט איינער פון אונז קעהל אַ שטאַרקען וואונד אויף דעם שטערן. דער אַפּאַראַט איז בעשעדיגט.

מיר געפינען זיך אויף דעם אינזעל גרינלי-איילענד. די מענשען דאָ זענען זעהר גאַסט-פריינדליך און מיר ווערען איינגעלאַדען צו ה' לעטאַפּליער אויף קוואַטיר.

דאָס יודישע בערלין.

די יודישע אינטעליגענץ און די יודישע „מאַסען".

(קאָרעספּאָנדענץ פון בערלין).

זעקס אַ ווינער פאַרנאַכט, אין אַ זונטאָג, איז די בעסטע צייט פאַר אַן'אויסלענדישען יוד אַריינצופאַלען קיין בערלין. ער האָט דאַן גענוג צייט אַראָפּצוגעהן פון דער באַהן, זיך רעגיסטרירען אין אַ האָטעל, אָפּעסען און זיך אַוועקלאָזען אין דעם שלום-עליכם-קלוב.

דער שלום-עליכם-קלוב אין בערלין איז דער צענטער פון דעם אָרטיגען יודישען געזעלשאַפטליכען און ליטעראַרישען לעבען. איהר קאָנט דאָרט טרעפען וועמען איהר ווילט. פון די עקסטרעמע ציוניסטען ביז די סאַמע פערביסענסטע קאָמוניסטען. איבערהויפּט אין אַ זונטאָג אָוענד. אין איין שעה צייט קאָנט איהר זיך דאָרט דערוויסען די סאַמע לעצטע נייעס פון רוסלאַנד, די וויכטיגסטע לעצטע פאַסירונגען פון פּוילען, די הינטער-קוליסען פּאָליטיק פון דייטשלאַנד, און, אויב איהר ווילט, אפילו די לעצטע רכילות-געשפּרעכען פון די יודישע קיבעצאַרניעס אין ניו-יאָרק.

איהר טרעפט זיי דאָרט אַלעמען, פון יעקב לעשטשינסקי ביז דוד בערגעלסאָן; פון בן-ציון כץ, וואָס וואָלט דערטרונקען די קאָמוניסטען אין אַ לעפעל וואַסער, ביז א. כאַשין, וואָס קאָכט זיך געוואַלדיג, ווען ער דערהערט אַ וואָרט געגען רוסלאַנד.

בערלין איז איצט דער צענטער פון דער יודישער אינטעליגענץ. עס וואוינען איצט אין בערלין, סיי יענע, וואָס פּראַווען גלות, סיי יענע, וואָס קאָנען זיך נישט געפינען קיין אָרט אין רוסלאַנד, כאָטש זיי זענען קאָמוניסטיש געשטימט. צוליב דעם, וואָס בערלין איז אין סאַמע צענטער צווישען רוסלאַנד, פּוילען און ליטע, געפינט איהר איצט דאָרט אַלע יודישע פיהרער און שרייבער פון די דאָזיגע לענדער. זייערע אָנשויאונגען זענען פערשידען, זייערע פּאָליטישע ריכטונגען זענען געגענזעצליך, פונדעסטוועגען קאָנט איהר זיי אַ זונטאָג אָוענד אַלעמען צוזאַמען טרעפען אין דעם שלום-עליכם-קלוב דיסקוטירענדיג פערשידענע פראַגען און רייסענדיג זיך ביי די נעזער איבער אַ קוצו של יוד.

* * *

עס איז געווען די פראַגע וועגען דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין בירא-בידזשאַן, וואָס איז דיסקוטירט געוואָרען יענעם אָוענד, ווען איך בין געווען אין שלום-עליכם-קלוב. ב. אָרשאַנסקי, אַ מיטגליד פון דער סאָוויעטישער יודישער סעקציע אין ווייס-רוסלאַנד, האָט געהאַלטען דעם פּאָרטראַג איבער דער דאָזיגער פראַגע, און האָט, אַגב, אויך זיך גאַנץ בריילעך אָפּגעשטעלט אויף דער נאַציאָנאַלער פּאָליטיק פון דער סאָוויעטישער רעגירונג.

וואָלט אָרשאַנסקי געהאַלטען זיין פּאָרטראַג אין ניו-יאָרק, אָדער אין אַ וואַרשאַ, וואָלט ער זיכער נישט פעראורזאַכט אַזויפיל הייס בלוט. מען וואָלט איהם אויסגעהערט מיט אינטערעס, און אפשר וואָלט מען איהם יאָ געשטעלט פראַגען, אָדער אפשר נישט.

גאַנץ אַנדערש איז אָבער די לאַגע אין בערלין, דאָ זענען קיין ברייטע גלייכגילטיגע מאַסען נישט פאַראַן, דאָ איז יעדער יוד אַ מענש מיט אַן'איינענער פעסטער מיינונג, ער איז אָדער אַ איצטיגער פיהרער, אָדער אַ געוועזענער פיהרער.

איז טאַקע געווען אינטערעסאַנט צו הערען די דיסקוסיעס, וואָס האָבען זיך ענטוויקעלט נאָכדעם ווי אָרשאַנסקי איז מיט זיין פּאָרטראַג פערטיג געוואָרען, דיסקוסיעס, וואָס זענען געהאַלטען געוואָרען אויף אַן'עכט-אייראָפּעאישען שטייגער, מיט ברען, מיט היץ און טאַקע אויך מיט פּערזענליכע בעליידיגונגען. נערגעל, פון „אוע", האָט געזידעלט כאַשינ'ען, כאַשין האָט געזידעלט נערגעל'ען, ביידע האָבען זיי אַריינגעכאַפּט אַ פּסק פון טשעריקאָווער'ן, אין דער צייט, ווען דער גוט-בעוואוסטער סינגאַלאָווסקי איז געזעסען און האָט זיך קלוג אונטערגעשמייכעלט, און ווען דוד בערגעלסאָן, צוזאַמען מיט אַנדערע, איז געזעסען ווי אויף שפּילקעס און געוואַרט אויף דער געלעגענהייט, אַז אויך ער זאָל שוין קריגען זיין וואָרט.

עס איז געווען אַן'אינטערעסאַנטער אָוונד. אינטערעסאַנט דערמיט, וואָס פאַר אַזאַ פרעמדען יודען ווי איך בין האָט דער דאָזיגער אָוונד בולט אַרויסגעבראַכט די גאַנצע טראַגעדיע פון אונזער יודישער אינטעליגענץ, וואָס וואַלגערט זיך אַרום ווייט פון איהר נאַטירליכען באָדען, און בעמיהט זיך, כאָטש אויף אַ נעקינצעלטען אופן, צו שאַפען פאַר זיך אַ געזעלשאַפטליכע אַטמאָספערע.

* * *

אַמאָל איז בערלין געווען „יאַהודיש", איצט איז בערלין יודיש. איהר געפינט איצט אין בערלין די צענטראַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס פון „אָרט", „אָזע", „עמיגדירעקט", „אייראָפּעאישען „דזשאָינט" און פון אַ צאָהל אַנדערע יודישע קערפּערשאַפטען, און מען קאָן נישט זאָגען, אַז די מענשען, וואָס אַרבייטען אין די דאָזיגע קערפּערשאַפטען, האָבען נישט קיין השפעה אויפ'ן אַלגעמיין-יודישען לעבען אין בערלין.

עס איז מיר אויסגעקומען אין בערלין צו רעדען מיט אַ צאָהל יודען, וואָס מיט איינינע יאָהר צוריק וואָלטען זיי זיך אויסגעלאַכט פון יודיש אַלס שפּראַך און פון דער יודישער מאָדערנער ליטעראַטור. איצט בעמיהען זיי זיך צו רעדען דוקא אַ ריינעם יודיש און זייער אינטערעס צו דער יודישער ליטעראַטור און צום יודישען געזעלשאַפטליכען לעבען איז נישט קיין קלענערער ווי דער אינטערעס פון אַ דורכשניטליכען יודישען אינטעליגענט פון אייראָפּע.

און דאָס איז צו פערדאַנקען טאַקע יענע יודען, וואָס דרעהען זיך איצט אין בערלין אַרום אַזעלכע צענטראַלע יודישע קערפּערשאַפטען ווי „אָרט" און „אָזע". זיי, די דאָזיגע יודען, וואָס אַמאָל זענען זיי געווען וואָרט-געבער אין דעם רוסישען יודענטום, האָבען דורך זייער אינטעליגענץ גאַנץ אומדירעקט, אומבעמערקט אויסגעאיבט אַ שטאַרקען איינפלוס אויף דעם שטענדיגען יודען פון בערלין.

דער דייטשער יוד האָט ביסלעכווייז אָנגעפאַנגען איבערשאַצען זיינע אַלטע ווערטען בנוגע דעם יודען פון רוסלאַנד. ער האָט זיך, ביז אַ געוויסער מאָס, געלאָזט בעאיינפלוסען, און איצט בלאָנדזשעט ער שוין אפילו אַריין אין דעם שלום-עליכם-קלוב.

פונדעסטוועגען איז פאַרהאַן אויך אַ נעגאַטיווער מאָמענט אין דעם, וואָס בערלין איז געוואָרען די זייך-שטאָט פון דער רוסיש-יודישער אינטעליגענץ. צוגרויס איז די צאָהל יודישע אינטעליגענטען פאַר אַזאַ יודישען קבוץ ווי בערלין פאָרמאָגט. עס זענען אין בערלין קאָנצענטרירט יודישע אינטעלעקטועלע כחות, וואָס וואָלטען געקענט וואונדערבאַר אויסגענוצט ווערען אין אַ פּוילען, ליטע, אַמעריקאַ און אפילו רוסלאַנד. דאָ, אין בערלין, ווערען זיי נישט אויסגענוצט ווייל דאָ דאַרף מען זיי נישט. דאָס יודישע לעבען קלאַפּט דאָ פאָרט נישט אַזוי אימפּולסיוו ווי אין אַ וואַרשאַ, מאָסקווע אָדער ניו-יאָרק.

זיצען טאַקע די יודישע שרייבער און טוער אין בערלין ווי געגנעראַלען אָהן אַרמעען. זיי פיהלען זייער קאָסמיש-טראַגישע לאַגע, אָבער וואָס קאָנען זיי זיך העלפען? אַז קיין אַמעריקאַ לאָזט מען זיי נישט אַריין, קיין רוסלאַנד פאָהרען קאָנען זיי נישט, און אין פּוילען איז די לופט צופיל פאַר זיי פערפעסטעט. זיי זיצען, און איינינע פון זיי טרוימען וועגען מאָסקווע, אַנדערע וועגען ניו-יאָרק, אָבער דערווייל געהען זיי ווייטער ווי פון דעם בערלינער שלום-עליכם-קלוב נישט אַוועק. אַנשטאָט רוסלאַנד, מוזען זיי אָפּקומען בלויז מיט רעדאַטען וועגען רוסלאַנד. אַנשטאָט אַמעריקאַ, מוזען זיי זיך קוויקען בלויז מיט די יודישע צייטונגען פון אַמעריקאַ. אַזוי געהט לאיבוד יודישער גייסטיגער באַגאַזש, וואָס אונטער אַנדערע אומשטענדען וואָלט ער בעטראַכט געוואָרען אַלס אַן'אוצר פאַר דער יודישער געזעלשאַפטליכער און קולטורעלער טעטיגקייט אין פערשידענע לענדער...

ב. סמאָליאַר.

דאס לאדזער לעבען

לאדז
24 אפריל 1928

לאדז
24 אפריל 1928

24 דינסטאג ד אייר תרפ"ח	אפריל זון-אויפגאנג 5.48 זון-אונטערגאנג 5.45 רעגנ פון

הכנות צו דער 1. מאַי-פייערונג.

(ס) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון די סאָציאַליסטישע פאַרטייען אין לאָדז: פּ.פּ.ס., לינקע פועלי-ציון, „בונד", און דייטשע סאָצ. אַרבייטס-פּאַרטיי, אויף וועלכע עס איז געגרינדעט געוואָרען אַן אַלגעמיינער קאָמיטעט, וועלכער וועט זיך פאַרנעהמען מיט'ן אָרגאַניזירען די 1-מאַי-פייערונג אין לאָדז. אויף דער קאָנפערענץ איז אויך אַנוועזענד געווען אַ פאָרטרעטער פון די אומאָפּהענגיגע סאָציאַליסטען, וועלכע האָבען בדעה זיך אַנצושליסען אין די פּ.פּ.ס.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען איינצואָרדנען אַ געמיינזאַמע אַרבייטער-דעמאָנסטראַציע, וועלכע וועט געהען פון וואָדני-רינעק ביז אויף די קברים פון די געפאַלענע אין 1905. אין פאַל, ווען עס וועט זיין אַן'אומגינסטיג וועטער, וועט די דעמאָנסטראַציע אויפגעלעזט ווערען אויפ'ן פרייהייטס-פּלאַץ.

נאָכמיטאָג וועט פאָרקומען אַ פייערליכע אַקאַדעמיע אין שטעטישען טעאַטער, אויף וועלכער ס'וועלען אויפטרעטען רעדנער אין אַלע 3 שפּראַכען. דער 1. מאַי-קאָמיטעט האָט בעשלאָסען אַרויסצוגעבען אַ געמיינזאַמען פּלאַקאַט אין פּויליש, יודיש און דייטש צו די אַרבייטער, אַז זיי זאָל מאַסענוויז אַנטיילנעהמען אין די פייערונגען.

די בעראַטונג האָט אויך בעשלאָסען זיך צו ווענדען צום מאַגיסטראַט, אַז ער זאָל ערקלערען דעם 1. מאַי פאַר אַן'אַרבייטער יו"ט, און אַז יעדער אַרבייטער און בעאַמטער אין די שטאָטישע איינריכטונגען האָט דאָס רעכט דעם טאָג צו פייערן.

פערד-קאָנטראָלעס.

פערד-בעזיצער, וועלכע וואוינען אין דריטען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט און וואָס זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן אויף A, B. דאַרפען היינט, 8 אַ זייגער אינדערפריה זיך צושטעלען מיט די פערד, וואָס זענען געבוירען געוואָרען אין 1924, און פריהער אויפ'ן פּלאַץ ביי נאַרוטאָוויטש רוג טראַמוואַיאָווא.

שטאָט-ראַט-זיצונגען.

מיטוואָך און דאָנערשטאָג וועלען פאָרקומען זיצונגען פון שטאָט-ראַט, אויף וועלכע ס'וועט בעהאַנדעלט ווערען דער בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1928/9.

שטרייק ביי די קאַפּעלושמאַכער.

די אַרבייטער פון די מענער און דאַמען האַנד קאַפּעלושען-מאַכער האָבען אַרויסגעשטעלט פאָדערונגען פון אַ לוין-הוספה אויף 40 און 60 פּראָצ. אַזוי ווי די פאָדערונג איז נישט נאָכגעגעבען געוואָרען האָבען די אַרבייטער בעשלאָסען פון היינט אָן צו פאַרשטרייקען.

די רעאָרגאַניזירונג פון היגען „יעאס"

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעראַטונג, וואָס איז פאָרגעקומען דעם 22-טען מערץ וועגען רעאָרגאַניזירען פון היגען „יעאס", אין וועלכער עס האָבען אַנטייל גענומען ה. א. פּאַרלישעווסקי, פּרעזעס פון „יעאס" אין פּוילען, ה. י. גרינפעלד פון וואַרשא, גענעראַל-סעקרעטאַר פון דער „יעאס"-צענטראַלע און די פערוואַלטונגס-מיטגלידער פון היגען „יעאס" ה"ה: רעד. ע. האַמבורסקי, ד"ר א. טאַרטאַקאָווער, י. נאָלדין א. א., איז בעשלאָסען געוואָרען צו פאַרברייטערען די טעטיגקייט פון דער היגער אָבטיילונג פון דער יודישער צענטראַלער עמיגראַציע-געזעלשאַפט „יעאס", צוצוציהען צו דער מיטאַרבייט די ווירטשאַפטליכע פעראיינען, געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס ווי אויך אַ ריהע אָנגעזעהענע כלל-טוער פון אונזער שטאָט, צו ווערבירען נייע מיטגלידער און צו פּאָפּולאַריזירען די נויטיגקייט און נוצליכקייט פון דער היגער „יעאס"-אָבטיילונג סיי דורך די פּרעסע, סיי דורך איינאָרדנען פון רעפעראַטען און אויך מעגליך צו מאַכען צוזאַמענצורופען אין דער נאָהענסטער צייט אַן'אַלגעמיינע מיטגלידער-פערזאַמלונג.

די בעראַטונג האָט אויך בעשלאָסען אַריבערצוטראָגען די ביורא פון דער עמיגראַציע-געזעלשאַפט אין נייעם לאָקאַל. אויף פּיעטרקאָווער גאַס נומער 10, פראָנט 1-טער שטאָק, אין לאָקאַל פון סוחרים - פערבאַנד און איז אָפען יעדען טאָג, חוץ שבת, פון 10 ביז 2 פאַרמיטאָג.

ס'טומעלט זיך מיט די סעזאָן-אַרבייטער.

קאָנפערענץ ביים פּרעזידענט זשעמיענצקי. — גרויסע מאַסען אַרבייטער זיך פערזאַמעלט פאַר'ן מאַגיסטראַט. — וואָס עס פערלאַנגען די סעזאָן-אַרבייטער.

(ב) כדי ענטגילטיג צו ערלעדיגען די מיספערשטענדנישען וועגען צונעהמען אַרבייטער צו די סעזאָן-אַרבייט, האָט פּרעזידענט זשעמיענצקי נעכטען צוזאַמענגערופען אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען.

דערווייל האָבען זיך פון פאַלד אין דערפריה פאַר'ן מאַגיסטראַט נעזאַמעלט גרופען אַרבייטער, וועלכע זענען נאָך ביז איצט נישט צוגענומען געוואָרען צו דער אַרבייט און פערלאַנגט מ'זאָל זיי אַריינלאָזען אין מאַגיסטראַט, כדי פערזענליך צו אינטערווענירען. די פּאָליציי האָט אָבער דערצו נישט דערלאָזען און האָט אַריינגעלאָזען אין מאַגיסטראַט נאָר דעלעגאַציעס פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען. צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען פאָרשטעהער פון די קלאַסען-פעראיינען, נ. פּ. ר'ישע און כ. רעקישע פעראיינען און קולטור-אַמט.

רעפ. וואַשקעוויטש האָט פאָרגעוואָרפען דעם מאַגיסטראַט, אַז ער רעכענט זיך נישט מיט די נעוועזענע סעזאָן-אַרבייטער, נאָר ער נעהמט צו נייע, אפילו אַזעלכע וואָס אַרבייטען איצט אין פאַבריקען.

ס'האָט זיך ענטוויקעלט אַ ברייטע דיסקוסיע, בעת וועלכער דער גאַנצער ענין איז אויפגעקלעהרט געוואָרען און די פערזאַמעלטע אַרבייטער, וועלכע זענען געשטאַנען פאַר'ן מאַגיסטראַט, זענען זיך פונאַנדערגעגאַנגען.

מחלוקה אין אלעקסאנדער שטיבעל.

נאָך אַלץ צוליב די סיים-וואַהלען.

(—) כירוע זענען נישט אַלע אַלעקסאַנדרער חסידים מסכים געווען מיט דער שטעלונג וואָס זייערע אָנפיהרער האָבען אָנגענומען בעת די לעצטע סיים-וואַהלען, אַזעלכע אונצופרידענע זענען אויך געווען וואו איינער פון די גבאים איז דער ראָזאָר איטשע אין אַלעקסאַנדרער שטיבעל אויף פּיעטרקאָווער 197, מאיר וואָדיסלאַווסקי, זייט די לעצטע וואַהלען האָבען זיך אין דערמאָהנטען שטיבעל אָנגעהויבען מחלוקת און קריגערייען און קיין איין דאַווענען איז נישט אַדורך רוהיג, צווישען די נעגנער פון די 18-ער זענען אויך געווען פון די 30 פערזאָן, וואָס האָבען די קאָנצעסיע אויף דעם שטיבעל און פלוצים האָבען זיך די אנהענגער פון „18" מקרים געווען און איבערגעשריבען די קאָנצעסיע אויף אַנדערע מענשען און די אונצופרידענע פשוט כפשיטא אַרויסגעוואָרפען פון שטיבעל איז דער קאָך געוואָרען נאָך גרעסער און שטאַרקער, די מחלוקת האָבען זיך פערשטאַרקט און די בעלי-תקיפים האָבען דערריבער זיך מישב געווען און דאָס שטיבעל איינגאַנצען פערשלאָסען אויפ'ן שלאָס. דעם לעצטען פרייטאָג ווען די מתפללים זענען געקומען צו קבלת-שבת האָבען זיי געטראָפען די טיר פערשלאָסען, נישט לאַנג געטראַכט און די שלעסלעך זענען באַלד געווען אַראָפּגעריסען און דאָס שלאָס אויפגעבראָכען, דאָס דער צר שכנגד זיך אויך נישט געלאָזען שפּייען אין דער קאַשע און זיי האָבען גערופען פּאָליציי.

די פּאָליציי איז אָבער געווען פול רעליקאַטער פון ביידע צדדים און זיך אָפּגעזאָגט אין דעם ענין אַריינצומישען, דערווייל הערען די מחלוקת אין דעם דאָרטיגען שטיבעל נישט אויף, דער חלול השם איז גרויס און קיינער פערטראַכט זיך נישט דערויף.

וויכטיג פאַר די איינוואוינער פון די פאָרשטעט

ביליגע קאָמוניקאַציע אויף די צופּאַהר-טראַמוואַיען

(מ) נעכטען איז אין מאַגיסטראַט פאָרגעקומען אַ ווייטערדיגע קאָנפערענץ וועגען דער טראַמוואַי-קאָמוניקאַציע פאַר די איינוואוינער פון די פאָרשטעט. אויף דער קאָנפערענץ, וועלכע איז פאָרגעקומען דעם 13. ה. ח. איז שוין געקומען צו אַ הסכם וועגען דעם פּרייז פון די בילעטען און וועגען די קורסען. אַ בילעט אויף די צופּאַהר-טראַמוואַיען פון עק שטאָט ביז צו די שטעטישע טראַמוואַיען אויף אַלע ליניעס, וועט קאָסטען 10 גראָשען. אויף דער זגערזשער ליניע וועלען די טראַמוואַיען געהן יעדע 7 מינוט און אויף די אַנדערע — יעדע 10 מינוט. דער מאַגיסטראַט האָט נאָך געוואָלט אָפּקויפען די צווייטע ליניע אויף דער אַלעקסאַנדראָווסקאַ-גאַס, די צופּאַהר-טראַמוואַיען זענען אָבער אויף דעם נישט איינגעגאַנגען און די דעציזיע וועט זיין אָפּהענגיג פון באַהן-מיניסטעריום, ווייל לויט דער קאָנצעסיע, איבערגעהען די צופּאַהר-טראַמוואַיען צום באַהן מיניסטעריום ווען דער קאָנצעסיע-טערמין לויפט אָפּ.

אויף דער נעכטיגער קאָנפערענץ איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די פּאַסאַזשירען פון די צופּאַהר-טראַמוואַיען וועלען פאַר די שטעטישע טראַמוואַיען צאָהלען בלויז 20 גר. מיט רעכט זיך איבערצוזעצען און ביז 9 אַ זייגער אינדערפריה — 15 גר.

אַזוי-אַרום וועלען די איינוואוינער פון די עקען שטאָט צאָהלען 10 גר. פאַר אַ בילעט אויף די צופּאַהר-טראַמוואַיען און 20 גר. אין שטאָט און ביז 9 אַ זייגער אינדערפריה — 15 גר.

איצט זענען שוין די הויפּט-שטרייטען בעזייטיגט און די פראַגע, וואָס איז זעהר וויכטיג פאַר צעהנדליגער טויזענדער לאָדזער איינוואוינער וועט שוין באַלד ענטגילטיג געלעזט ווערען.

ערמאָרדעט זיין כלה און זיך איבערגעגעבען דער פּאָליציי.

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָבען מיר געבראַכט אַ ידיעה וועגען אַ בלוטיגער ליבע-טראַגעדיע, וועלכע האָט זיך אָפּגעשפּילט אין כאָיני, וואו אַ געוויסער זיגמונד כאָזשעווסקי האָט מיט אַ מעסער שווער פערוואונדעט זיין כלה בראָניסלאַווא וואָלניצקאַ.

די שווער פערוואונדעטע וואָלניצקאַ געפינט זיך אין שפּיטאָל. איהר מצב איז זעהר אַ געפעהרליכער. דער פערברעכערישער חתן איז נאָך דער בלוטיגער טראַגעדיע נעלם געוואָרען און אַלע בעמיהונגען פון דער פּאָליציי איהם אויפצוזוכען האָבען צו גאָרנישט געבראַכט.

נעכטען האָט כאָזשעווסקי אַליין זיך געמאָלדען צו דער פּאָליציי און זיך געלאָזט אַרעסטירען. דערביי האָט ער אָנגעגעבען די סיבות, וועלכע עס האָבען איהם געבראַכט צום אָנפאַל.

געשטאָרבען אַן'אַלט פּאָר-פאָלק אין איין נאַכט.

(—) נעכטען האָט אין לאָדז פּאַסירט אַ פאַל וואָס איז אַ זעלטענהייט אין דער כראָניק פון אונזער שטאָט.

אויף וואָלבאָרסקאַ 32 האָט געוואוינט ביי אַ טאָכטער דאָס אַלטע פּאָרפאָלק פישל און שרה אררינאַנס, דער מאַן איז אַלט געווען 90 יאָהר און די פרוי 85 יאָהר, אויף קיין בעזונדערע קראַנקהייטען האָבען זיי ביידע נישט געליטען, נאָר זענען געווען שוואַך פון עלטער, עהרנעכטען ביינאַכט האָט די אַלטיטשקע זיך דערפיהלט זעהר שלעכט און אום 2 ביינאַכט איז זי געשטאָרבען, דער אַלטער האָט בעוויינט דעם טויט פון דער פרוי, פון בעט אויפהויבען האָט ער זיך נישט געקענט און האָט זיך אָנגעהויבען פיהלען זעהר שלעכט 8 אַ זייגער אין דערפריה איז אויך דער אַלטער פישל אררינאַנס געשטאָרבען.

נעכטען 3 אַ זייגער ביי טאָג איז פאָרגעקומען די לויה פון דעם אַלטען פאָר-פאָלק.

אַ לעזע זאַל!

היינט ווערט געעפענט דער לעזע-זאַל אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און וועט זיין אָפען יעדען טאָג פון 8 ביז 10 אָוועגר.

דער לעזע-זאַל וועט מיט דער צייט פערוואַנדעלט ווערען אין אַ שטענדיגען ציוניסטישען קלוב.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, tel. 47-67.

ספּעציאַליסט פאַר קינדער- און אינערע קראַנקה. בעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון-בעשטראַהלונגען (קווארץ-לאַמפּען). נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

„אררט"

זאַכאָדניאַ 43.

אַרטיסטישער רעווי און קאַמער-טעאַטער אונטער דער לייטונג מ. בראָדערזאָן

2 יום-טובים אין „אררט"

היינט — די 250 טע פאָרשטעלונג

די גאַנצע הכנסה איז בעשטימט אויף אָנצוהויבען אַ אַקציע צו בויען אַ בנין פאַר אַ יודיש טעאַטער אין לאָדז.

מיטוואָך, דעם 25. ה. ח.

אַ האַלב יאָהר עקזיסטענץ

פּראָגראַם:

אַריינפיהר — מ. בראָדערזאָן.
1. שענק
2. מאַרק
3. כ'בעשולדיג
4. גלאָקען
5. שאַכטען
6. בלאָפערס
7. טאַנץ
8. צרות פון ספּאָרט
9. שנעפּסעלעך
10. זייגערל
11. מלוה מלכה

הנחה-בילעטען און פריי קאַרטען זענען דינסטאָג נישט גילטיג.

דאָנערשטאָג ווערט נישט געשפּילט (גענעראַל-פּראָבע).

פרייטאָג, ד. 27-טען פּרעמיערע

פון 6. פּראָגראַם

די קאַסע איז אָפען פון 6 אין אָוונד.

אַ ציוניסטישע פערזאַמלונג.

שבת אין אָוונד איז אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג איינגעאָרדענט דורך דעם קולטור- און פּראָפּאַגאַנדע-רעפעראַט ביים ציוניסטישען קאָמיטעט.

דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט רעפערירט וועגען דער איצטיגער פּאָליטישער און ווירטשאַפטליכער לאַגע אין פּוילען און רעדט וועגען דער סיטואַציע אין ארץ-ישראל, וועגען דער פערבעסערונג פון דער עקאָנאָמישער לאַגע דאָרט און די גוטע אויסזיכטען אויף דער צוקונפט.

רעד. אוגער רעפערירט איבער אַקטועלע ציוניסטישע פּראָבלעמען. אין צוזאַמענהאַנג מיט קאָל. וועדזשוואוד'ם בוך „די זיבענטע דאָמיניע", וואָס איז ערשינען לעצטענס. רעדט דער רעפערענט אַרום די פראַגע פון דער ענגלישער פּאָליטיק אין א"י און די אַראַבער-פראַגע, די בעוועגונג פון די וואַהאַביטען א. א. און קומט צום אויספיה, אַז אַ יודיש א"י ליגט אין אינטערעס פון דער ענגלישער פּאָליטיק אין נאָהנטען מזרח.

ה' אוגער שילדערט די פערספּעקטיוון אויף דער נאָהענטסטער צוקונפט, די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע, די בעדייטונג פון רוטענבערג'ס עלעקטריפיקאַציע-קאָנצעסיע און די קאָנצעסיע צו עקספּלאָאַטירען דעם ים-המלח, דעם בוי פון פּאָרט אין חיפה א. א. וו. און קומט צום בעשלוס, אַז די אונטערשטיצונג פון אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל מוז בעדייטענד פערגרעסערט ווערען, בעזונדערס דורך די יודישע מאַסען אין אייראָפּא און בפרט אין פּוילען, און אַז מען טאָר זיך בשום אופן נישט פערלאָזען נאָר אויף אַמעריקא.

ה' לימאַן רעדט וועגען דער לאַגע אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נצחון, וואָס דער יודישער נאַציאָנאַלער געדאַנק האָט געהאַט בשעת די לעצטע וואַהלען אין פּוילען.

„דזשאָינט" אינספּעקטאָר אין לאָדז.

קיין לאָדז איז נעכטען געקומען דער אינספּעקטאָר פון „דזשאָינט" אין אייראָפּע ה' ביין פון בערלין, אַ נאָהענטער מיטאַרבייטער פון ד"ר קאָהן. ה' ב. קומט איצט פון אַן'אינספּעקציע אין סאָוויעט-רוסלאַנד, וואו ער האָט בעזוכט די יודישע קאָלאָניעס אין יעקאַטערינאָסלאַווער, כערסאָנער גובערניעס און קרים.

אין לאָדז וועט ה' ביין אינספּעקטירען דעם רעטונגס-קאָמיטעט „טאָז", די קאָאָפּעראַטיווע בענק א. אַנר.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(ב) פּאַוולאָווסקי פּיעטרקאָווער 309; האַמבורג גלובנאַ 50; ב. גלוראַווסקי, נאַרוטאָוויטש 4; י. סילקעוויטש, קאָפּערניק 26; כאַרעמזאַ, פּאָמאָרסקאַ 10; א. פּאַטאַש, קאָשטשעלנאַ 10.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „טאָז״

אונטערן פאָרזיץ פון דיר. פערלמאַן איז זונטאָג אין אייגענעם לאָקאַל פאָרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „טאָז״. דעם בעריכט פון דער פערוואַלטונג האָט אָפּגעגעבען ד״ר שיפּמאַן, ער האָט אָנגעוויזען אויף דער גרויסער אַרבייט, וואָס „טאָז״ האָט אַדורכגעמאַכט פאַר׳ן לעצטען יאָהר און האָט זיך בּפרט אָפּגעשטעלט אויף דעם כאַראַקטער פון דער אַרבייט, וואָס ס׳האָט זיך אויסגעקריסטאַליזירט פאַר׳ן „טאָז״ אין די ערטער, וואו ס׳איז נישטאָ קיין גענוגענדער דירעקט-מעדיצינישע אַרבייט, פאַר דער יודישער בעפעלקערונג דאַרף געפיהרט ווערען אויך אַ הייל-טעטיגקייט, אין די איבּריגע ערטער דאַרף די אַרבייט זיין קאָנצענטרירט אויף פּראָפילאַקסיע (פערהיטונג פון קראַנקהייטען) און אויפקלערונגען. אין דעם לעצטען יאָהר האָט „טאָז״ אָנגעהויבען צו זאַמלען מאַטעריאַלען און סטאַטיסטיש זיי צו בעאַרבּייטען.

די געזעלשאַפט האָט זיך אויסגעווירקט אַ סימפּאַטישע בעציהונג מצד דער וואָיעוואָדזטווע, דאַגעגען איז נישט געווען אַזאַ בעציהונג מצד׳ן אַלטען מאַגיסטראַט און אַפילו מצד דער יודישער קהלה. דער נייער מאַגיסטראַט האָט אַ ביסעל גע-ענדערט די בעציהונג צו דער געזעלשאַפט, אָבער די פולע אַנערקענונג פאַר׳ן „טאָז״ איז מצר׳ן מאַגיסטראַט נאָך נישט פערהאַנען.

רעדענדיג וועגען די ווייטערדיגע פּלענער און כאַראַקטער פון דער טעטיגקייט ערקלערט דער רעדנער, אַז די פערוואַלטונג האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל צו צוציהען צו דער מיטאַרבייט ברייטערע קרייזען פון דער אַרבייטענדער אינטע-ליגענץ. פערגרעסערען די צאָהל מיטגלידער און שאַפען נייע פינאַנץ-קוועלען.

נאָכדעם האָבען אָפּגעגעבען בעריכטען פון איינצעלנע אָפּטיילונגען:

שוץ איבער זויג-קינדער — פרוי ד״ר מאַני-דעלס. ס׳זענען טעטיג געווען 2 בעראַטונגס-שטעלעס פאַר מוטערס, אַ בעראַטונגס-שטעל פאַר שוואַנגע-רענדע פרויען, אַ מילך-קוך און אַ היים פאַר זויג-קינדער.

דעם בעריכט פון דער סעקציע פאַר שוץ איבער שול-קינדער האָט אָפּגעגעבען ד״ר אוריסאָן. ס׳איז טעטיג געווען אַ שול-אַמבולאַטאָריום מיט 5 דאָקטוירים, אַ דענטיסטישער קאַבינעט, ס׳איז גע-פיהרט געוואָרען אַ מעדיציניש היגיענישע השגחה איבער די קינדער אין די פּריוואַטע און געזעל-שאַפטליכע שולען און ס׳זענען אַרויסגעשיקט געוואָ-רען 141 קינדער אין די צענטראַלע האַלב-קאָלאָ-ניעס אין אָטוואָצק און דרוסקעניק.

וועגען די זומער-קאָלאָניעס האָט בעריכטעט אינזש. לעבענהאַפּט. ס׳זענען אונטערזוכט געוואָרען 1954 קינדער. אַרויסגעשיקט זענען געוואָרען 819 קינדער אויף 4 סעזאָנען צו 29 טעג אַ סעזאָן. פאַר אַ טייל קינדער, וואָס זענען אויפגעהאַלטען געוואָ-רען אויף די זומער-קאָלאָניעס האָט די קהלה טייל-ווייז בעצאָהלט.

וועגען דער סעקציע ליכט - הייל - בעהאַנדלונג האָט בעריכטעט ד״ר ראַבינאָוויטש. די סעקציע האָט בענוצט אַ רענטגען-לאָמפּ, אַ פינזען-לאָמפּ און 2 קוואַרץ-לאָמפּען אין דער געביידע פון פּאָזנאַנ-סקי׳ס שפּיטאָל און 2 קוואַרץ-לאַמפּען ביי די בע-ראַטונגס-שטעלען פאַר מוטערס. אויסגעהיילט פון פּאַוואָוס זענען געוואָרען 217 פּערזאָן. ביי די קוואַרץ-לאָמפּען זענען געהיילט געוואָרען 719 פּער-זאָן (10.660 בעלייכטונגען).

פון דער סעקציע פאַר פיזישער ערציהונג האָט אָבגעגעבען אַ בעריכט אינזש זאָנענבערג. ס׳האָ-בען עקסיסטירט 6 גרופּען מיט 312 איבּענדע. די גרופּען אָבער ציהען זיך איצט אַרויס אין זייערע פּאַרטייאישע פעראיינען, וועלכע ווערען געשטיצט דורכ׳ן מאַגיסטראַט. מ׳מוז זוכען איצט נייע שיכ-טען פאַר דער עקספּאַנסיע.

ד״ר קאַבאַנער גיט אָפּ אַ קאַסע-בעריכט, וועל-כער איז בעשטעטיגט פון דער רעווידיר-קאָמיסיע דער בעריכט געמט אַרום אַ בעטראַג פון 163.047 זל.

נאָכדעם הויבען זיך אָן די וכּוחים. ד״ר שווייג און ה׳ קאַגאַן רעקאָמענדירען, אַז מ׳זאָל דעם לאָ-קאַל אָפּגעבען פאַר גימנאַסטישע איבּונגען די אַנ-דערע גרופּען. ד״ר שווייג לעגט פאָר איינצואָרדנען דיסקוסיעס, פערזאַמלונגען אויף פערשידענע טעמעס צוציהענדיג פערשידענע שיכטען;

ה׳ קאַגאַן איז צופרידען וואָס די פערוואַלטונג האָט ענדליך איינגעזעהען אַז מ׳מוז צוציהען די ברייטע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג צו מיטאַרבייט. ער לעגט פאָר צו קומען אין אַנ׳ענגען קאָנטאַקט מיט די פּראָפ. פעראיינען.

אין נאָמען פון דער פערוואַלטונג ענטפערט ד״ר שיפּמאַן. ער איז געגען ליקווידירען וועלכע ס׳איז נישט אַנשטאַלטען, אָדער איבערגעבען זיי אַנד. אינסטיטוציעס. „טאָז״ איז דאָס יודישע גע-זונדהייטס-מיניסטעריום, וואָס דאַרף אין זיך און אַרום זיך קאָנצענטרירען אַלץ, וואָס האָט אַ שייכות צום יודישען געזונדהייטס-וועזען.

די צענטראַלע פון „טאָז״ האָט אויף איהר לעצטער זיצונג אָנגענומען אַ בעשלוס צו קומען אין אַ נאָהענטען קאָנטאַקט מיט די פּראָפעסיאָנעלע אינסטיטוציעס און ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס און די נייע פערוואַלטונג וועט דאַרפען געפונען די וועגען דערצו.

נאָכדעם ווי דער בעריכט פון דער פערוואַל-טונג ווערט בעשטעטיגט, ווערט אָנגענומען דער פּרעלימינאַר-בּיודזשעט אויפ׳ן י. 1928, וועלכער זעהט פאָר 190.000 זל. אויסגאַבען און 190.000 הכנסה. די פערוואַלטונג ווערט בעאויפטראַגט אויס צוזוכען מיטלען ווי אַזוי צו דעקען דעם דעפיציט.

נאָכדעם קומען פאָר די וואַהלען. ס׳דאַרפען אַנשטאַט די אַרויסגעטראָטענע 5 פערוואַלטונגס-מיטגלידער און 2 קאַנדידאַטען געוועהלט ווערען 6 פערוו. מיטגלידער, 2 קאַנדידאַטען אַ נייע רע-ווידיר-קאָמיסיע. פאַר אַקלימאַציע ווערען געוועהלט אין דער פערוואַלטונג ב. עיטינגאָן. פ. גירשאָווסקי ד. פוקס; ד״ר קלויזענבערג, פרוי ג. וויינרויך; ד״ר מ. וואָלפסאָן אינזש, זאָנענבערג און ד״ר או-ריסאָן. אין דער רעווידיר-קאָמיסיע זענען ווידער געוועהלט געוואָרען די אַלטע 5 מיטגלידער — די ה״ה ב. וואַקס מ. מ. רומקאָווסקי ל. באַנאַש. פ. ראָזענטאַל און ד״ר גיביאַנסקי.

---

250 פאָרשטעלונגען פון לאָדזער טעאַטער „אררט״.

היינט פאַלט אויס די 250-טע פאָרשטעלונג פון אונזער יונג קונסט-טעאַטער׳ל — פונ׳ם „אררט״. די דאָזיגע ציפער צווינגט אונז נאָכאַמאָל און ווידעראַמאָל צו בעוואונדערען די העראָאישע עק-שנות און אָפּערוויליגקייט, דורך וועלכע דאָס טעאַ-טער פון אונזערע לאָדזער קינדער האָט זיך אויס-געקעמפט אַ וועג און אַ נאָמען.

אָהן שום זייטיגער שטיצע (זינט זיין ענט-שטעהונג) אָהן ספּעציעלער פעראינטערעסירונג מצד אונזערע מתעסקים בּצרכי צבּור, אָהן אויפמערק-זאַמקייט פון אַזעלכע פערזאָנען, וואָס זייער געזעל-שאַפטליכע שטעלונג איז זיי מתחייב צו זיין אין אַזעלכע פאַלען עמפּינדליך און אויפמערקזאַם, איז זיך דאָס וואונדערבּאַרע טעאַטערל אַדורך די הת-חלה — דעם שווערען וועג פון 250 פאָרשטעלונגען (מאָרגען ווערט אַ האַלב יאָהר זינט דער „אררט״ עקזיסטירט) און איינגעקויפט זיך אַ נאָמען — אויף אַלע אונזערע יודישע טעאַטערס אין פּוילען געזאָגט.

ווען מ׳וויל נעהמען אין בעטראַכט די בּפירוש׳ע דערציהונגס- און קולטור-אַרבייט, וואָס דער „אררט״ האָט דורכגעמאַכט, ווען מ׳וויל זיך אין דעם איבערצייגען — דאַרף מען זעהן די פערשידענע נייע פּובּליקום-עלעמענטען, וואָס ער האָט צוגעצויגען! מ׳דאַרף זעהן, ווי-אַזוי די ליבּע צום טעאַטער איז אויסגעוואַקסען אין אַ ממשותדיגע דערשיינונג, (מ׳דאַרף זעהן, ווי-אַזוי מיר, די לאָד-זער (און נישט נאָר דוקא מיר) ווערען נתפּעל פון דער פּרוכט פון זיין יונגען קינסטלערישען שאַפען.

וואָס אַזוינס איז איצט דער „אררט״?

דער „אררט״ איז איצט אַ יונג, לעבּענסלוס-טיג וועזען אויסגעפּרובט „אין פייער און אין וואַ-סער״, עלאַסטיש און האָפערדיג, צוזינגען און צושפּילט, און מיט דער גאַנצער התלהבות פון אידעאַליזם איינגעגלויבּט אין זיין צוקונפט!

אַזאַ יונגער גלויבען קאָן נישט און וועט נישט געבּראָכען ווערען, און לאָמיר, פון אונזער זער זייט מיטגלויבּען און מיטהאָפען מיט אונזערע געראָטענע קינדער!

*

די דירעקציע פון „אררט״ מעלדעט, אַז די גאַנצע הכנסה פון דער היינטיגער 250-טער פאָר-שטעלונג איז בעשטימט אַלס אַ גרונד-סומע פאַר אַ פאָנד צו בויען אַ בנין פאַר אַ יודישען טעאַטער אין לאָדז.

„גאָנג״.

די נייע רעוויע אין „גאָנג״ האָט אַ גרויסען ערפאָלג, בעזונדערס געפעלען די סקעטשען, דער פריהלינג געהט״, „ל.ק.ס. — הכּח״ און די אויפ־טריטען פון דער בעריהמטער טענצערין האַלינאַ הלולאַניצקאַ.

אין דעם היינטיגען פּראָגראַם נעהמט אַנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבּל.

מעלדונג.

אַכטונג בעקלייר אַרבייטער!

מיר פאָרערען אייך אויף איינצוצאָהלען דעם לאָקאַל־פאָנד שטייער ביז דעם 1 מאַי ה. י.

פאַר די אַלע וועלכע וועלען נישט איינצאָהלען ביז דעם אויבען אָנגעוויזענעם טערמין, ווערט דער לאָקאַל־שטייער געהעכערט אויף פאָלגענדען אופן: פון 50 גראָשען (יונגער) אויף 1, 2, 3, און 4 זל.

חברים! צאָהלט גלייך איין דעם לאָקאַל־שטייער.

די פערוואַלטונג

פון בעקלייר אינדוסטריע־אַרבייטער־פער־ איין אין פּוילען, אָפּט. לאָדז. 771

אַ קינד.

אַ יונגעלע פון אַ יאָהר 3,, וואָס איז פערבלאָנ־ דזשעט געוואָרען, געפינט זיך ביי ה׳ שלמה גרינ־ שטיין אויף לאַגעוניצקאַ 50.

ער האָט אַ ווייב אין וואַרשאַ
און קומט קיין לאָדז אויסנאַרען ביי אַ מורה־הוראה אַ גט.
דעם חברה־מאַן דאַרף מען האָבען אויפ׳ן אויג.

אין סעפּטעמבּער 1925 האָט אַ געוויסע חיה (העלענאַ) אַ יתומה פון וואַרשאַ חתונה געהאַט מיט נתן נטע שטאַרקמאַן אַ פריזיר פון לאָדז, אַ זוהן פון חסידישע עלטערען, וועלכע וואוינען אויף פאָלודניאָווא 58 אין לאָדז. די עלטערע שוועסטער מיט׳ן שוואָגער ראָזענפעלד האָבען זיך שטאַרק אינ־טערעסירט מיט׳ן גורל פון חיה׳ן. מ׳האָט פאַר׳י יונגען פאַר איינגעאָרדענט אַ ווירטשאַפט, געדונגען אַ לאָקאַל און געעפענט אַ פריזיר־אַנשטאַלט. דאָס נייע געשעפט איז אָבער נישט געגאַנגען, האָט מען דאָס יונגע פאָר איינגעאָרדענט אין וואַרשאַ אויף פלאַץ קאַזשמיערזשא 4. דער שוואָגער ראָזענפעלד האָט געדונגען אַ לאָקאַל, איינגעאָרדענט ווידער אַ פריזיר־אַנשטאַלט אויף פראַנציסקאַנער 35 און דאָס פאָר־פאָלק האָט ווייטער געפיהרט דאָס גע־שעפט. אַזוי ווי שטאַרקמאַן שטאַמט פון חסידישע עלטערען, האָט מען דעם פריזיר־אַנשטאַלט געהאַלטען שבת געשלאָסען, פּרנסה וואָלט פונדעסטוועגען גע־ווען בּריוח אינ׳ם פריזיר־אַנשטאַלט, ווען דער יונ־גער מאַן וואָלט דאָס געשעפט אָפּגעהיט, האָט ער אָבער זיך אָנגעהויבען פיהרען אַביסעל נישט אַנ־שטענדיג און פערנאַכלעסיגען דאָס געשעפט. איז אָנגעוואַקסען אַ חוב דירה־געלט פון 900 זל. דער הויז־ווירט האָט נישט געוואָלט עקסמיטירען האָט ער מסכּים געווען אָפּשטעלען דעם אַלטען חוב מ׳זאָל נאָר צאָהלען אויף ווייטער. איז אָבער אָנגעוואַקסען אַ פרישער חוב פון 450 זל. און דער הויז־ווירט האָט אָנגעקלאָגט אויף אַן׳עקסמיסיע און די עקס־ מיסיע טאַקע אויך בעקומען.

פאַר יו״ט האָט זיך דער יונגערמאַן אויפ־ געהויבען ער דאַרף פאָהרען קיין לאָדז. קיין וואַרשאַ האָט ער געזאָלט צוריקקומען אויף די 2 טאָג יו״ט. ס׳איז שוין אָבער אַריבער יו״ט און דער תכשיט איז נישט געקומען, דערווייל האָט זיך אין וואַרשאַ־ ווער ראַבינאַט דערהאַלטען אַ בריף פון הרב סעגאַל, אַז צו איהם האָט זיך געמאָלדען אַ יונגערמאַן שטאַרקמאַן און ערקלערט, אַז ער קלויבט זיך צו פאָהרען קיין אַמעריקאַ, וויל ער כּדי זיין פרוי זאָל נישט בלייבען קיין אייביגע עגונה, איהר געבען גט. הרב סגל פרעגט אָן אין וואַרשאַ צי זאָל ער געבען גט דעם יונגענמאַן און בעט זיך צו פערשטענ־ דיגען מיט דער פרוי.

דערהערט די מעשה, איז די פרוי געקומען צו פאָהרען קיין לאָדז. די עלטערען פון איהר מאַן זענען געגען דעם גט. זי האָט מיט׳ן מאַן „שלובּנע״ אַקטען און אַנ׳אינטערציזיע. ער האָט פאַר די פאַר יאָהר זייט די חתונה, קאַליע געמאַכט אַ שעהנע פאַר טויזענר זלאָטעס, וויל זי פון איהם קיין גט נישט נעהמען און פאָדערט דעם מאַן צו אַ דין תורה. דאָ האָט מען איהר אַנב דערצעהלט, אַז די מעשה מיט אַמעריקאַ איז אַן׳אויסגעטראַכטע, אַז אין דער ווירקליכקייט קלויבט זיך איהר מאַן אַ צווייטען מאָל חתונה־צו־האָבען און נעמען אַ פרי־ שען גרן.

נעכטען איז די פרוי געווען אין ראַבינאַט און געבעטען, אַז מ׳זאָל אָהן איהר וויסען און איינשטי־ מינקייט איהר מאַן נישט אַרויסגעבען קיין גט. אין ראַבינאַט האָט מען עס איהר צוגעזאָגט. דער ראַבינאַט האָט אויך בעשלאָסען אויפצופאָדערען אַלע ווינקעל מורה הוראות, אַז זיי זאָלען נישט אַרויסגעבען דעם יונגענמאַן קיין גט אָהן דעם ווי־ סען און הסכּמה פון זיין פרוי.

קאָנפליקט צווישען בוי־אונטערנעהמער און בוי־אַרבייטער.

(ב) דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר האָט אויף נעכטען צוזאַמענגערופען אַ קאָנפערענץ פון בוי־ אונטערנעהמער מיט די בוי־אַרבייטער וועגען רע־ גולירען די אַרבייטס און צאָהלונגס־בעדינגונגען.

די בוי־אינדוסטריעלער זענען אָבער צו דער קאָנפערענץ נישט געקומען, נאָר צוגעשיקט אַ בריף, אַז דער היגער פעראיין פון די בוי־אינדוסטריעלער איז אַנ׳אָפּטיילונג פון וואַרשא און זיי פערפליכטעט נאָר דער פּריוו־קוראַנט פון וואַרשא, צוליב אַזאַ שטעלונג האָבען די בוי־אַרבייטער בעשלאָסען ענער גיש אַרויסצוטרעטען געגען די בעלי־בּתּים.

קינאָ „MIMOZA״ 178 קילינסקי 178

נור פאַר דערוואַקסענע! פון דינסטאָג, דעם 24־טען אַפּריל ד. י.

העלדער מיט לעבעדיגע סחורה

דראַמאַטישע סענסאַציע

די שקלאַפין פון ריאָ־דע־זשאַניירא (אין די מלינות פון שאַנד און אויסגעלאַסענהייט)

:-:-: גרויסע דראַמאַטישע סענסאַציאָנעלע דראַמע אין 10 גרויסע אַקטען. :-:-:

— אין די — הויפּטראָלען: Albert Steinrück, Vivian Gibson, Sury Vernon, Ernest Deutsch

אָנהויב אין געוו. טעג 5 אַ זייגער, שבת 4 אַ זייגער, זונטאָג 3 אַ זייגער.

Zaginiony został weksel na sumę 100.— złotych, płatny 27/6 28 r. wystawca J. Sierakowski, Warszawa, zlecenie Dom Handlowy Icek Cwejko, Sp. Akc. żyranci H. Faust Sp. Akc. i S.B. Guttman, Zwrócić do I. Olszera, Narutowicza 35. Weksel zostaje unieważniony.

Dr. med. Wolf Eychner

Dr. med. A Szmirgeld
Cegielniana 6, tel. 51-89

דער „פראוואקאציע-ביודזשעט“.

„גאזעטא ווארשאווסקא“ קלאגט איבער די עוולות פון לאדזער סאציאליסטישען מאגיסטראט.

אין דער „גאזעטא ווארשאווסקא“ (דווא גראשע) געפינען מיר א גרעסערען ארטיקעל, געווידמעט דעם נייעם לאדזער שטאדטביודזשעט.

די ידיעות און דאטען פון ביודזשעט האט די דאזיגע צייטונג, פערשטעהט זיך, ארויסגענומען פון אונזער לאדזער „ראזוואי“, און דער אויספיהר איז אזא, אז לאדז, נעבעך, דאס ארבייטענדע לאדז פלאגט זיך אונטער'ן יאך פון די יודען, דייטשען און סעקטאנטען (דאס מיינט מען אין דעם פאל — מאריאוויטען).

דער סאציאליסטישער לאדזער מאגיסטראט האט אויסגעארבייט א „פראוואקאציע - ביודזשעט“, און דער פועל-יוצא פון דער מאסען-ראדיקאליזירונג איז לויט דער „גאזעטא ווארשאווסקא“ — א שרעקליכער.

באותות ובמופתים און מיט ציפערן דערצו דערווייזט די דאזיגע צייטונג, אז די גאנצע סמעטענע פונ'ם שטאדט-ביודזשעט, די אלע פעטע סובסידיעס האבען פאר זיך ארייגעכאפט אט טאקי די יודען, דייטשען און סעקטאנטען, און די ארימע עכט-פוילישע, קאטוילישע בירגער זענען, לא עלינו, געקריוודעט געווארען אויפ'ן גאנצען פראנט.

— און — „אט אזוי — יאמערט די צייטונג — אויפ'ן חשבון פון פוילישען ארבייטער און מיט זיין געלד באלעבאטעווען די פוילישע סאציאליסטען“.

די געוועזענע „דווא גראשע“ איז דאך נישט מחויב צו וויסען, יעדענפאלס צו דערצעהלען, אז די יודען האבען בעקומען בסך הכל 17 פראצענט פון די אלגעמיינע ביודזשעט-סומען, בעת דער פראצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג בעטרעפט אנ'ערך 38 (אכט-און-דרייסיג) און שטייער-סומען, וואס ווערען אויפגעמאהנט פון יודען אין לאדז מאכען אויס אומגעפעהר א 55 (פינף-און-פופציג) פראצענט פון דער אלגעמיינער שטייער-סומע.

אלוא, הויכגעשעצטע און בעגלויבטע „ראזוואי“, „דווא גראשע“! אדרבא, קלעהרט אונז אויף, אויף טשיקאוועס, וואו איז דא פערהאן א סימן פון אומגערעכטער אדער – פון גערעכטער פראפארציע?

וואס אנ'אכת האבען די יודישע אינסטיטוציעס ביי די פריהערדיגע מאגיסטראטען דאס אויך נישט בעקומען, און אויב עס קומט אנערקענונג דעם איצטיגען סאציאליסטישען מאגיסטראט — איז עס פאר דורכברעכען די אומגערעכטיגע טראדיציע' לויט וועלכער די יודישע בעדערפענישען פלעגען לגמרי איגנארירט ווערען אין אונזער אויף א דריטעל יודישער שטאדט.

די יללות פון דער „גאזעטא דווא גראשע“ זענען פאלשע קראקאדיל - טרעהרען פון מענשען, וועלכע ווילען, אז דער מצב פון אומגערעכטיגקייט זאל בלייבען אייביג און אומבעריהרט.

3 קינדער פער'סמ'ט פון וואורשט

2 קינדער געשטארבען און 1 קינד שווער-קראנק.

די סטאטיסטיק פון ערקראנקונגען בעווייזט א בעדייטענדע פערגרעסערונג נאך די חגאות און יו"ט.

אויף דעם באדען האט זיך אבגעשפילט א שרעקליכע טראגעדיע אין דער פאמיליע פון סערזשאנט מארצינקאווסקי (28 קאניעווער שיסער פולק גאס).

דער סערזשאנט, א טאטע פון 4 קינדער, האט איינגעקויפט מכל-טוב אויף די חגאות, אויך א סך וואורשט.

מען האט דאס גאנצע עסענווארג איבער די חגאות נישט בעוויזען אויפצועסען און עס איז איבערגעבליבען.

פלוצים איז קראנק געווארען דאס קליינע 3-יעהריגע קינד. מען האט ארויסגערופען פאגאטאוויע, דאס קינד אבגעפיהרט אין שפיטאל און אין 3 שעה ארום, איז דאס קינד געשטארבען. ווען די עלטערען זענען צוריק געקומען פון דער לויה האבען זיי געטראפען שטערבליך קראנק דאס צווייטע 5-יעהריגע קינד. אויך דאס קינד איז אין 2 טאג ארום געשטארבען. און גלייכצייטיג איז קראנק געווארען דאס דריטע 10-יעהריגע קינד.

דער דאקטאר, געריכטס-עקספערט הורוויטש האט אדורכגעפיהרט א סעקציע איבער'ן צווייטען געשטארבענעם קינד און עס איז דא א פערדאכט אז די קינדער זענען פער'סמ'ט געווארען פון וואורשט וועלכע זיי האבען געגעסען א וואך נאך חגא.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאן.**
> יורידישע אפטיילונג
> פון „נייעם פאלקסבלאט“.
> [illegible]
> גילטיג דעם 24-טען אפריל 1928

7291. פעסע ריקלעס.

7292. ז. פון פאמארסקע.

7293. א געטרייער לעזער פון פאמארסקע.

7294. פרזשעדגאוועק.

7295. ל. ז.

7296. א לעזער פון סטאשעוו.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטב-ענגענדיג די צייטונג.

7297. א פאשינסקי.

כאלופניקעס געפינען זיך אין דעם פרט נישט אין קיין אויסנאהם.

יעדען פיזישען ארבייטער מוז מען קינדיגען 2 וואכען צו פאר.

א קליינע בעליידיגונג איז נישט קיין גענוגענדער מאטיוו צו קינדיגען אנ'ארבייטער אויפ'ן ארט.

7298. J. B. און אנדערע.

וועגען פאבאר-ענינים וועלען מיר די נאהנטסטע טעג אנהויבען דרוקען א סעריע אויפקלערונגס-ארטיקלען.

7299. א גרופע לאקאטארען פון בערעק יאסעלעוויטש.

די פליכט פון הויז-ווירט צו רעמאנטירען די פערדונגענע לאקאלען איז נישט אבהענגיג פון דעם אומשטאנד, לויט וואס פארע פראצענט-פוס מען צאהלט שוין דירה-געלד.

נייע און קאסטבארע רעמאנטען מוז דער הויז-ווירט מאכען; ביליגע און א. ג. קליינע רעפעראציעס איז דער לאקאטאר מחויב צו מאכען אויף זיין אייגענעם חשבון.

7300. א געטרייער לעזער פון נארוטאוויטש .50

דערמיט, וואס איהר מעלדעט זיך איין אין דער היגער פאליצייאיש-מיליטערישער אפטיילונג בייס מאגיסטראט, ווערט נאך נישט אייער עווידענץ אויף איבערגעטראגען קיין לאדז. וועגען דעם מוזט איהר זיך בעזונדער בעמיהען.

7301. א שט. לעזער פון ג. פ.

וועגען דעם אופן ווי אזוי צו בעקומען אנ' הנחה-פאס אויף אזא רייזע דארפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

Perfumerja
J. Drukier
11 Zawadzka 11
עמפפעהלט דער געעהרטער קונדשאפט
:–: די נייעסטע :–:
פערפומען,
פודערן,
טואלעט-זייפע,
קעלנישע און
בלומען-וואסערן,
אלערארט קאסמעטיק
אין- און אויסלענדישע
צו פאבריקס-פרייזען
דאס בעזוכען מיין געשעפט
:–: איז אהן קויפצוואנג. :–:
בעמ.: פאר ענגראסיסטען – ראבאט.

שוידערליכע לעבענס-פאסירונגען אין דייטשלאנד.

זינדיגע ליבע צווישען א פאטער און זיין טאכטער.

אין געריכט פון דער שטעטעל קאטבוס האט מען גע'משפט אנ'עלטערען מאן, דערפאר, וואס ער האט געלעבט מיט זיין אייגענער טאכטער, און האט שוין אפילו געהאט מיט איהר צוויי קינדער. 4 און 2 יאהר אלט.

די פרוי פון דעם אלטען מאן האט געוואוסט פון די זינדיגע פערהעלטענישען צווישען איהר מאן און זייער טאכטער, אבער זי האט מורא געהאט אימיצען צו דערצעהלען וועגען דעם, און יאהרען לאנג האט זי געלעבט אין איהר שטוב ווי אין א גיהנום, אלץ צוגעזעהן און געשוויגען, ביז א צופאל האט אויפגעדעקט די גאנצע געשיכטע.

מיט זעקס יאהר צוריק האט דער קאטבוס'ער בעקער אטא חתונה געמאכט זיין איינציגע טאכטער מיט א יונגען פארמער, און זי איז אבגעפאהרען מיט איהר מאן אין זיין דארף. אבער גלייך פון עהשטען טאג אן האט די יונגע פארעל זיך אנגעהויבען רייסען, ביז ענדליך די יונגע פרוי האט פערפאקט איהר פעקעל און איז געקומען צוריק צו איהרע עלטערן אין קאטבוס.

די עלטערן, וועלכע זענען נישט רייך געווען, האבען זיך געשלאגען מיט רעה דעה, צי זיי זאלען אריינעהמען די טאכטער אדער נישט. נאר דער פאטער, א זעהר שטרענגער מענש, האט פאר קיין פאל נישט געוואלט איהר ווידער אריינעהמען אין שטוב.

— זי האט חתונה געהאט, — האט ער גע'טענה'ט — איז אויס! מעהר האט זי מיט אונז קיין ווייטשפטען נישט זאל זי געהן צוריק צו איהר מאן. קיי'ם פטור געווארען פון א יאך, זאלען מיר איהם ווי'ער ארויפנעהמען אויף זיך? גיין, גיין, זאל זי געהן!

אבער די מאמע האט נישט געוואלט ארויסטרייבען די טאכטער.

— זאל זי זיין ביי אונז, — האט זי זיך געבעטען ביים מאן, — פארט א קינד. מען קאן איהר דאך איינגאנצען נישט איבערלאזען אין די הענד פון איהר גולנישען מאן. שפעטער וועלען מיר זעהן וואס עס וועט זיין. זאל זי דערווייל זיין ביי אונז, וואס מיר וועלען עסען, וועט זי אויך עסען.

נאך א סך רייד איז דער בייזער טאטע מרוצה געווארען צו געבען איהר א פלאץ אין א ווינקעלע פון זייער וואוינונג.

די ערשטע צייט איז אלץ צוגעגאנגען פיין און שטיל. די טאכטער האט זיך פעררינט איהר ברויט. זי האט זיך ווייטער גענומען צו איהר מיידלשער ארבייט, און האט געהאלפען איהר טאטען ביים באקען.

3

דער פאטער מאכט אויף איהר א שענדליכען אנגריף.

איינמאל, אין א זונטאג אוונט, איז דער אלטער געקומען אהיים טויט-שכור. ער האט גענומען שרייען אין זידלען זיין טאכטער, אז זי פערנעהמט זיין גאנצע שטוב, און צוליב איהר האט ער נישט קיין ארט ביי זיך אין דערהיים. זי האט זיך נישט געוואלט אמפערען מיט'ן שכור, און האט געשוויגען, אבער איהר שווייגען האט איהם נאר ארויסגעבראכט פון די כלים, און ער האט איהר געוואלט ארויסטרייבען פון שטוב.

ווער עס זאל זיך אנעהמען פאר איהר איז נישט געווען, ווייל די מוטער איז מיט א טאג פריהער אוועק אין שפיטאל, און זי איז איינגאנצען געווען אין דער מאכט פון דעם אלטען שכור.

זי האט זיך גענומען בעטען ביי איהר טאטען ער זאל איהר נישט ארויסטרייבען איצט, אזוי שפעט זאל ער איהר ערלויבען איבערצונעכטיגען, און אויף מארגען אין דער פריה וועט זי פערלאזען זיין שטוב, זי האט אויסגערעכנט, אז מארגען, ווען ער וועט זיך אויסניכטערען, וועט מען איהם קאנען איבעררעדען.

דער פאטער האט געבורטשעט, און האט איהר ענדליך ערלויבט איבערצונעכטיגען אין איהר ווינקעלע ביז מארגען אין דער פריה.

אין מיטען דער נאכט האט זי מיט אמאל דערהערט, ווי אימיצער געהט איבער'ן שטוב. זי האט געמיינט, אז דער פאטער געהט נעהמען א טרונק, און שוין געהאלטען ביים איינשלאפען. אין דעם מאמענט איז דער פאטער צו צו איהר און ארויפגעלעגט זיין האנד אויף איהר אקסעל. זי האט זיך דערשראקען, און מיינענדיג, אז דער אלטער געהט איהר שלאגען, איז זי אויפגעשפרונגען אין שרעק.

אבער דער פאטער האט איהר געזאגט:

— דו מיינסט, אז איך וויל דיר איצט שלאגען? ניין, איך האב צו דיר גארנישט. פערקעהרט, דו געפעלסט מיר גאר, און ווען דו וועסט זיין א קלוגע און א גוטע ווייבעל, וועט דיר קיין זאך נישט פעהלען.

די טאכטער איז געשטאנען ווי צעטומעלט, און נישט געוואוסט, וואס דער אלטער מיינט מיט זיינע רייד.

— אין פערלויף פון מעהרערע יאהרען האב איך אנגעקליבען א גרויסע סומע געלד, וואס קיינער ווייס וועגען דעם נישט, און אויב דו וועסט זיין א קלוגע ווייבעל, קריגסטו דאס געלד.

קלארא איז ערשטוינט געווארען צו הערען אזעלכע רייד פון איהר טאטען, פון וועמען זי איז געוואוינט געווען צו הערען בלויז זידלערייען. זי האט געפרעגט:

— וואס מיינסטו דערמיט?

— וואס איך מיין? — האט זיך דער אלטער פונאנדערגעלאכט, — איך מיין, אז די זאלסט מיך ליבען, אז מיר זאלען זיך ליב האבען!

דאס ווייבעל איז געווארען צוטומעלט און נישט געוואוסט, וואס צו ענטפערען אויף דעם. דער אלטער האט איהר שווייגען אויסגעטייטשט אלס צושטימונג. ער האט איהר ארומגענומען און געזאגט:

— אט אזוי האב איך דיר ליב, ביסטו א וואוילע ווייבעל.

זי האט זיך גענומען ווערען, ער איז אבער שטארקער געווען פון איהר, ביז ער האט מיט בייזען און מיט גוטען געוויקט. זי האט זיך איהם אונטערגעגעבען...

און אזוי איז איצט געגאנגען איין טאג נאכ'ן אנדערען. אין אנהויב האט זי זיך געפיהלט זעהר שווער איז איהר נייער לאגע, און אפילו געטראכט פון זעלבסטמארד, אבער דאס לעבען איז ווי א מאגנעט. עס האט זיך איהר געלעבט גוט, דער אלטער האט איהר נישט געזשאלעוועט פון דאס שעהנסטע און פון דאס בעסטע; ער האט איהר אויסגעפוצט פון קאפ ביז די פיס, ביז זי איז ביסלעכווייז אריינגעצויגען געווארען אלץ מעהר אין איהר שענדליכער ראל...

די פרוי קערט זיך אום פון שפיטאל און געפינט אנ'איבערקערעניש אין הויז

ווען עס זענען אוועק איינע וואכען, און די אלטע פרוי איז ארויס פון שפיטאל, האט זי געפונען גאר אנ'אנדער פיהרונג אין איהר שטוב. די וואוינונג איז געווען אויפגערוימט, די טאכטער איז אנ'ארומגעגאנגען אויסגעפוצט ווי א באלעבאסטע, און איהר האט דער אלטער אויפגענומען ווי אנ'אומגעבעטענע גאסט. ארויסטרייבען האט מען איהר אבער דאך נישט געקאנט, האט דער אלטער איהר ערלויבט צו בלייבען אין שטוב, און פערנעהמען דעם זעלבען ווינקעל אין קיך, וואו די טאכטער איז פריהער געשלאפען.

די אלטע האט בעמערקט, וואס דא איז פארגעקומען, אבער זי האט קיין ווארט נישט גערערט און האט געוואַרט, ביז זי וועט איין מאל כאפען די טאכטער אליין, און וועט זיך מיט איהר אויפרייידען. זי האט געוואוסט, אז מיט'ן אלטען איז קיין פעולה נישט צו ריידען, ער איז א גזלן, און וועט טון וואס ער וויל.

איינמאל האט די מאמע זיך ביטער פונאנדערגעוויינט פאר דער טאכטער און איהר געזאגט:

— קלארא, וואס האסטו דא אפגעטון? האסט גענומען מיין לעבען און צובראכען! וועך האט דען איבערגערעדט דעם טאטע'ן, אז ער זאל דיר ערלויבען זיין מיט אונז נאך דיין אונגליקליכער חתונה? און צום סוף צאהלסטו מיר אזוי אפ!

די טאכטער, וועלכע האט, פערשטעהט זיך, געפיהלט, אז זי איז שולדיג נעגען איהר מוטער, האט נישט געהאט וואס צו ענטפערען. איז זי ארויפגעפאלען אויף דער מאמע'ן מיט געשרייען און זידלערייען:

— איך האב געטון דאס וואס איך האב געוואלט, און אי דראף קיינעם קיין רעכענונג נישט געבען! שווייג בעסער, א נישט וועט נאך ערגער זיין! איך וועל דערצעהלען עבערהארד'ען, אז דו פיינקסט מיך!

די אלטע האט שוין אפגעלעבט מיט איהר עבערהארד'ען איבער 30 יאהר, און זי האט גוט געקענט זיין כאראקטער, זי האט געוואוסט, אז זע ווער וועט זיך צוטשעפענען צו איהר, וועט קיין גוטס נישט ארויס: אדער ער וועט איהר שלאגען ברוין און בלוי, אדער ער וועט איהר ארויסווארפען פון שטוב. און וואו וועט זי זיך דעמאלט אהינטון, און פון וואס וועט זי לעבען? זי איז דאך אנ'אלטע קראנקע פרוי, און זי האט קיינעם נישט אויף דער וועלט. און דעריבער האט זי בעשלאסען צו מאכען א שוויג און צו פערבייסען די ליפען.

און פון יענעם טאג אן האט די דערשלאגענע פרוי מעהר קיין ווארט נישט גערערט. זי האט צוגעזעהן די נאנצע שענדליכקייט, וואס האט זיך אפגעשפילט פאר איהרע אויגען און געשוויגען.

(ענדע מארגען).

שרעקליכע ליבע=טראגעדיע האט זיך אפגעשפילט אין לעמבערג

ארבייטער פיהרט אויס א אכזריות'דיגען נקמה=אקט, ווייל זיין כלה האט איהם פערלאזט, דערשיסט ער זי, איהר שוועסטער, מוטער. ער שניידט זיי מיט א ראזיר-מעסער און בעגעהט זעלבסטמארד.

שבת פארטאג איז אין לעמבערג אין הויז נומ. 74 אויף זשולקיעווסקא-גאס פארגעקומען א בלוטיגע טראגעדיע, וועלכע איז שוין אין לעמבערג לאנג נישט געווען. 7 א זייגער אין דער פריה איז אין דער וואוינונג פון אננא אנדרושקאוו, א בעדינערין געקומען דער 22-יאהריגער ארבייטער יאקיב טשוכראי. אריינקומענדיג האט טשוכראי אויסגעשאסען פון א רעוואלווער. די קויל האט דורכגעבויערט דעם קאפ פון הער אנדרושקאוו, וועלכע האט נאך אבער געגוג כח געהאט ארויסצולויפען אויפ'ן גאנעק און האט געבעטען הילף.

דערווייל איז טשוכראי אריין אין צווייטען צימער, וואו עס זענען געשלאפען פרוי אנדרושקאוו'ס צוויי טעכטער פיליפינא און זאפיא. און א זייט איז געשלאפען פרוי אנדרושקאוו'ס סוב-לאקאטאר סט. נאוויצקי. אויך דא האט טשוכראי אבגעגעבען עטליכע שאסען, פון וועלכע עס זענען געטראפען געווארען פיליפינא און זאפיא.

טשוכראי האט זיך אבער דאמיט אליין נישט בענוגענט. ער איז צו צו זייערע בעטען און מיט א ראזיר-מעסער די צוויי דערמארדעטע פרויען דערלאנגט עטליכע שטאכען.

דאן איז טשוכראי אריין אין אנדערען צימער ארויסגעצויגען דעם רעוואלווער פון דער קעשענע און זיך דערשאסען. דער מערדער איז תיכף געפאלען א טויטער.

די ידיעה וועגען דער דאזיגער טראגעדיע האט זיך תיכף פערשפרייט אין שטאדט. די רעטונגס-סטאציע האט באלד ארויסגעשיקט א דאקטאר, וועלכער האט די דריי שווער פערוואונדעטע פרויען ערטיילט די ערשטע הילף און זיי אפגעפיהרט אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד אין אלגעמיינעם שפיטאל.

באלד זענען אויך אויפ'ן ארט, וואו עס האט זיך אפגעשפילט די שרעקליכע טראגעדיע אנגעקומען א אויספארשונגס-קאמיסיע. די ערשטע אויספארשונג האט בעוויזען, אז טשוכראי האט אויסגעפיהרט דעם דאזיגען מארד און זעלבסטמארד צוליב א נקמה. טשוכראי האט זיך, נעמליך, פערליבט אין דער יונגסטער טאכטער פון פרוי אנדרושקאוו, פרל. זאפיא און האט מיט איהם אנגעקניפט אינטימע פערהעלטענישען. מיט א צייט צוריק האט אבער זאפיא איבערגעריסען די בעציהונגען מיט איהר „חתן". עס איז אפילו אזוי ווייט געקומען, אז זי האט איהם פערבאטען זי אין דער היים צו בעזוכען. און דאס איז טאקע געווען די סיבה, וואס האט טשוכראי'ן בעוואויגען אויסצופיהרען דעם דאזיגען נקמה-אקט.

די וואוינונג פון פרוי אנדרושקאוו איז אינגאנצען דעמאלירט. אויף דער ערד זענען צו בעמערקען גאנצע טייכען בלוט, פון וועלכען עס זענען אויך פערהאן סמנים אויף די ווענד און פענסטער.

זאל „פילהארמאניע", נארוטאוויטשא 20

XXV XXV

מיטוואך, דעם 2-טען מאי ד. י. 8.30 אין אוועגד ארדענט איין דער

לאדזער ליטעראטען- און זשורנאליסטען - פעראיין

אגרויסע יוביליאום=אקאדעמיע

לכבוד דער 25=יעהריגער ליטעראַרישער טעטיגקייט פון בעליבטען דיכטער

יצחק קאצענעלסאן

I.

ליטעראַרישער טייל:

דער דיכטער און קריטיקער יעקב פיכמאן (פון א"י) רעד. י. העפטמאן (עמנואל) העברעאיש, ד"ר י. גאטליב, אברהם לעווינסאן, י. מ. ניימאן, ה. ל. זשיטניצקי (פון ווארשא) רעד. י. אונגער און דיכטער משה בראדערזאן פון לאדז.

II.

קינסטלערישער טייל:

1) פערשטארקטער „הזמיר"=כאר אונטער לייטונג פון פראפ. י. פיי=ווישים, וועלכער וועט אויספיהרען איינינע לידער פונ'ם יובילאר.

2) די בעקאנטע זינגערין מאריא דאלסקא (סאלא-געזאנג יודישע און העברעאישע לידער פון יובילאר;

3) דער בעליבטער זינגער דוד זיידערמאן וועט אויפטרעטען מיט נייע אין לאדז נאך נישט געזונגענע לידער; 4) רעציטאציעס פון יובילאר און דיכטע משה בראדערזאן.

בייע קלאוויר: — פראפ. י. זאזולא

III.

בעגריסונגען:

פון א רייה ליטעראַרישע, קינסטלערישע און קולטורעלע אינסטיטוציעס פון לאדז, ווארשא און אנד.

שלום-ווארט

— פון —

יובילאר.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע-זאל. נארוטאוויטשא 20.

ערמארדעט אן'אלטען דאזאר אין פולטוסק.

די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אין פולטוסק לעבט אונטער'ן שווערען איינדרוק פון אן'אכזריות'דיגען מארד, וואס א יונגער קריסטליכער כוליגאן האט אויסגעפיהרט איבער דעם אנגעזעהענעם פולטוסקער בעל-הבית ר' פייוועל מעלניק.

דינסטאג, צוליב'ן יריד-טאג איז אויפ'ן פולטוסקער מארק געווען פערזאמעלט א גרויסער המון פויערים און יודען, צווישען וועלכע ס'האט זיך אויך געפונען דער יונגערמאן אברהם אהרן מעלניק.

פלוצלונג האט זיך צו מעלניק'ן דערנעהנטערט א יונגער כוליגאן און איהם אנגעהויבען זידלען און בעליידיגען. א ווארט צו א ווארט — און דער כוליגאן האט מעלניק'ן מכבד געווען מיט 2 פייערדיגע פעטש.

זעהענדיג, אז דער אנפאלער ווערט אויך געהעצט פון די ארומיגע קריסטען — האט מעלניק גענומען אוועקגעהן. דער כוליגאן האט זיך אבער נאך נישט געקיהלט און נאכגעיאגט זיין קרבן מיט אויסגעביילטע פויסטען ביז מעלניק איז צוגעלאפען צו זיין פאטערס הויז.

דעם בעאלטענעם פאטער, ר' פייוועל מעלניק האט געוואלט שיצען דעם זוהן און האט דעם כוליגאן פערשטעלט דעם וועג. דער כוליגאן האט דאן ארויסגעכאפט א באגנעט און געשטאכען דעם אלטען מעלניק'ן אין קארג.

דער פערוואונדעטער איז געפאלען, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט, און 3 א זייגער בייגאכט איז ער געשטארבען.

שכנים האבען דעם מערדער פערהאלטען און איבערגעגעבען אין די הענד פון פאליציי.

ר' פייוועל מעלניק איז אלט געווען 57 יאהר און האט איבערגעלאזט א פרוי מיט 8 קינדער.

דער דערמארדעטער איז געווען א מיטגליד פון דער פולטוסקער קהלה-פערוואלטונג און פרעזעס פון דער דארטיגער יודישער שפאר-און לייהקאסע.

באלד נאכדעם ווי דער אכזריות'דיגער מארד איז אויסגעפיהרט געווארען, האט זיך דערפון דערוואוסט דעם דערמארדעטענס א פעטער ר' יואל נחום. דער פעטער האט זיך דעם מארד אזוי גענומען צום הארצען, אז ער האט אין מיטען גאס בעקומען א הארץ שלאג און איז געשטארבען אויפ'ן ארט.

ביידע לויות זענען פארגעקומען צוזאמען און ס'האט זיך אין זיי בעטייליגט די גאנצע שטאט.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון; 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לטטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

די פערשטארבענע מוטער זאגט דעם זוהן, אז זיין פערפאלענער טאטע לעבט.

ווי אזוי א ווארשאווער יודישער יתום האט געפונען זיין טאטען.

אין ווארשא האט פאסירט אט וואס:

ווען נחמן ג. איז קוים 2 יאהר אלט געווען, האט מען זיין טאטען, שמואל-חיים, צו די זעלנער גענומען, געווען איז דאס אין יאהר 1914, בעת'ן אנהויב פון דער וועלט-מלחמה.

ווי נאר ער איז אוועק, איז ער פערפאלען געווארען, ווי אין וואסער אריין. דערווייל איז אין יאהר 1917 געשטארבען די מוטער. און נחמן איז געבליבען א קיילעכדיגער יתום.

מען האט רעמאלט דעם 5-יעהריגען נחמן אריינגעגעבען אין א יתומים-הויז, וואו ער איז אפגעווען ביז ער איז אלט געווארען 16 יאהר.

דער יתום, א זעהר פעהיגער יונגעל, איז געקומען נעכטען אין ראבינאט אריין און דערצעהלט, אז ער איז געוואויר געווארען, דאס זיין טאטע, שמואל חיים, געפינט זיך שוין עטליכע יאהר אין קעלן, וואו ער האט חתונה-געהאט און האט שוין אפילו 2 קינדער. נחמן האט דערביי אויפגעגעבען דעם גענויעם אדרעס פון זיין פאטער.

אייף דער פראגע, פון וואנען ער פאלט-אויס, נאך 14 יאהר צייט, אנצוהויבען זוכען דעם פערפאלענעם טאטען, ענטפערט נחמן, אז די לעצטע נאכט, איידער ער איז ארויס פון יתומים הויז, איז איהם זיין פערשטארבענע מאמע געקומען צו חלום און איהם געזאגט:

— „זוך דיין טאטען, ווייל ער איז נישט גע'הרג'עט געווארען".

נחמן פערלאנגט איצט פון ווארשאווער ראבינאט, מען זאל זיך פערשטענדיגען מיט'ן ראבינאט אין קעלן און דארט „דערמאנען" זיין פאטער, אז אין ווארשא געפינט זיך זיין זוהן נחמן.

דער סעקרעטאר פון ווארשאווער ראבינאט, ה' געזונדהייט, האט בעשלאסען תיכף צו ערפילען די בקשה פון יתום.

און דיציין פונטיגער

סענסאציאנעלער ראמאן

פון מאריס לעבלאן

120)

פלארענציע האט נישט באלד געענטפערט, גלייך ווי זי וואלט געוואלט אפציהען דעם מאמענט פון ארויסזאגען די ווערטער, וואס האבען זיך געדרענגט פון איהרע ליפען, איהר פנים, אויסגעדארט פון ערמאטערונג און פון די דורכגעמאכטע יסורים, איז געווען מילדער ווי תמיד.

— ניין, — האט זי געענטפערט אין א ווײלע ארום, — נישט בלויז מיט שנאה קאן מען דאס אלץ ערקלערען.

דאן לואי האט געקוקט אויף איהר פערוואונדערט, נישט פערשטעהענדיג אין ערשטען מאמענט די בעדייטונג פון איהרע ווערטער, אבער דער טאן מיט וועלכען זיי זענען ארויסגעזאגט געווארען, האט איהם טיף גערירט;

און דערביי איז אין איהרע אויגען שוין נישט געווען דער אויסדרוק פון פערצווייפלונג, זיי זענען געווען פול מיט חן און שמייכעל.

— רעד! רעד! איך בעט דיך... — האט ער ארויסגעמורמעלט.

— איך האב געוואלט זאגען, — האט זי פארטגעזעצט, — אז ס'איז פערהאן אויך אנ'אנדער געפיהל, וועלכע ערקלערט פיל מאל די קאלטקייט, אומצופרידענקייט און שרעק. אפטמאל מיידט מען אויס נישט די, וועלכע מ'האסט. און אויסמיידענדיג זיי, טוט מען דאס מאנכעסמאל אויס מורא פאר זיך אליין, וועלענדיג זיך אקעגענשטעלען, פערגעסען... און נישט זייענדיג ביכולת דאס צו טון.

דאן לואי האט זיך א וואקעל געטון, ווי שיכור פון דעם דאזיגען אונערווארטעטען גליק. נאך די שרעקליכע מאמענטען, וועלכע ער האט נארוואס איבערגעלעבט אויף די חורבות פון שלאס, האט זיך איהם אזא גליק אויסגעוויזען פשוט אונמעגליך און אומגלויבליך. ער האט זיך געפיהלט אויפ'ן סאמע שפיץ פון גליק. פאר די אויגען איז איהם פערבייגעגאנגען דאס גאנצע לעבען פון פלארענציע'ן פון מאמענט אן, ווען ער האט זי דערקענט, ביז צו יענעם טראגישען מאמענט, ווען דער שרעקליכער אויסוואורף האט זיך אריבערגעבויגען איבער איהר און זעהענדיג איהרע אויגען, פול מיט טרעהרען האט דער גזלן געשריען וואהנזיניג: „הא, דו ווײנסט, פלארענציע! דו דערוועגסט זיך צו וויינען! אלזא זאלסטו וויסען, אז איך קען דיין געהיימניש".

די געהיימניש פון ליבע, די ענטציקונג פון ליידענשאפט, וועלכע האט איהר פון ערשטען בליק אן געשטויסען צו דאן לואי, אנפילענדיג איהר מיט אומרוהיגקייט, ווייל זי האט געהאלטען דאס געפיהל פאר א פערראט לגבי אננא מאריא פאוויל און גאסטאן סויווער'ן. די דאזיגע געפיהלען האבען איהר אמאל דערנעהנטערט, אמאל דערווייטערט פון דעם מענשען, וועלכען זי האט ליב געהאט, וועלכען זי פלעגט בעוואונדערען פאר זיין ריטערליכקייט און העלדישער דרייסטקייט; אבער די געוויסען-ביסען, וואס האבען געשושקעט אין איהר נשמה און וואס פלעגען אהן אויפהער אויפגעפלאקערט ווערען דורך דעם גרויזאמען באנדיט, האבען זי סוף כל-סוף געשטויסען אין די הענד פון אויסוואורף, אנ'אומעכטיגע און דערשלאגענע.

דאן לואי האט אליין נישט געוואוסט, וואס ער זאל טון, ווי אזוי ער זאל אויסדריקען די געפיהלען, וועלכע האבען אין איהם געברויזט. די ליפען האבען איהם געציטערט און די אויגען זענען איבערפולט געווארען מיט פרייד. ער האט געוואלט זי כאפען אין זיינע ארעמס און קושען, קושען אהן א סוף. עס האט איהם אבער אפגעהאלטען דערפון די טיפע אכטונג, וועלכע ער האט געפיהלט צו זיין געליבטער. ענדליך טיף גערירט, איז ער געפאלען צו איהרע פיס, פליסטערנדיג ווערטער פון ליבע און ענטציקונג.

—:o:—

20. קאפיטעל.

עפילאג.

צומארגענס אינדערפריה פאר ניין א זייגער האט דער פרעזעס פון מיניסטארען-ראט וואלאנגלעי גערעדט ביי זיך אין קאבינעט מיט'ן פאליציי-פרעפעקט.

— אלזא מיינט איהר, אז ער וועט קומען? — האט ער געפרעגט ביי דעם ה' דעמאליאן.

— אהן ספק, ה' פרעזידענט. און קומען וועט ער מיט דער פינקטליכקייט, צו וועלכער ער איז געוואוינט, ווען דער זייגער וועט געבען דעם לעצטען שלאג.

— איהר מיינט אזוי?

— ה' פרעזידענט, איך האב געהאט די מעגליכקייט אין פערלויף פון עטליכע חדשים צו בעאבאכטען דעם דאזיגען מענש. און אזוי ווי די זאך שטעלט זיך איצט פאר, ווען ער שוועבט צווישען לעבען און טויט פון פלארענציע'ן, איז אויב ער וועט דעם באנדיט נישט בענדיגען און וועט איהם נישט ברענגען צו אונז א געבונדענעם, וועט דאס בעדייטען, אז פלארענציע לעבט נישט מעהר און אז ארסען לופען איז אויך געשטארבען.

— און אזוי ווי לופען איז אונשטערבליך... — האט זיך ה' וואלאנגלעי צולאכט, — איהר זייט גערעכט. איך וואלט אליין געווען שטארק פערוואונדערט, ווען אונזער בעליבטער פערענא וואלט זיך נישט צוגעשטעלט אין דער בעשטימטער צייט. איהר האט געזאגט, אז מ'האט צו אייך טעלעפאנירט פון אינדערס?

— יא, ה' פרעזידענט. אונזערע מענשען האבען נעכטען דארט געזעהן דאן לואי פערענא, וועלכע האט זיי דארט איבערגעיאגט אין אנ'אעראפלאן. דאן האבען זיי נאך טעלעפאנידט פון מאן, נאכדעם ווי זיי האבען געהאט דורכגעפיהרט אנ'אונטערזוכונג אין עפעס א פערלאזטער רעמיזע.

— די אונטערזוכונג איז מסתם נאך פריהער געמאכט געווארען דורך לופען'ען. איבריגענס מיר וועלען באלד וויסען דעם געוואויר ווערען; דער זייגער שלאגט ניין.

(פארטזעצונג קומט).

וואָרנונג!

אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס ג' פּובליקום, אַז די

עכט-פּאַטענטירטע **בעטען** עכט-פּאַטענטירטע

זיינען פערזעהען נור מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זיינען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען איז אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע.
קאַזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל.. פּאָלאָווע בעטלעך 14 זל.
רעיעלע בעהאַנדלונג. ⁂ פאַבריקס-פּרייזען. ⁂ זעמטליכע רעפּעראַטורן.

הערט! **לאָדז, פּאַלנאַצנאַ 24, טעל. 31-85.** דעטייל!

Dr ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78.

הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און ליבעס-אַקט אינזאַט. צייט פון 4—7 אין אָוונד.

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, ליכט און ראַק, רענטגענשטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 12 ביז 3 נאָכם. און פון 6 ביז 9 אין אָוונד.
לעטשניצע-פּרייזען.

PODRĘCZNA
i uczenica
do pierwszorzędnej pracowni kapeluszy, potrzebna. Zgłaszać się: Cegielniana 26, front, I p. prawa strona. 768

Magistrat m. Łodzi

niniejszem wzywa wszystkie osoby

posiadające plany hipoteczne,

do składania ich do dnia 15 maja 1928 r. w Wydziale Budownictwa Magistratu, pokój No. 41 za pokwitowaniem, celem uwzględnienia w miarę możności interesów tych osób przy opracowaniu projektu regulacji m. Łodzi. Plany te zostaną zwrócone za pokwitowaniem do dnia 15 czerwca 1928 roku, a na żądanie w poszczególnych wypadkach mogą być wydane niezwłocznie. 684

יודישער פרויען-פערבאַנד „וו.י.ז.אַ.“ (אַל. קאָשטשושקי 21)

מאָרגען, דעם 25-טען ד. ח. 9 אַ זייגער אין אָוונד וועט פאָרקומען

אַ גרויסער קאָנצערט

פון דער בעוואוסטער אַרטיסטין פון די העברעאישע טעאַטערס

בערנשטיין-קאָהען

מיט'ן אָנטייל פון פּרל. ראַטשטאַט (פידעל), ה' מייסטערמאַן (פּאָרטעפּיאַן).

אין פּראָגראַם: ביבלישע שאַפונגען, שאַפונגען פון מאָדערנע העברעאישע פּאָעטען, ווי אויך פּאַלעסטינער פאָלקס-לידער.

בילעטען צו בעקומען: ביי פּ' ד"ר ברוידע (גדאַנסקאַ 46), ביי פרוי צאָהן-אַרצט רעזניק נאַרוטאָוויטשאַ 2, ביי פּר' ד"ר ספּעקטאָר (פּעטריקאָווער 107, און אין טאָג פון קאָנצערט — פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג ביי דער קאַסע. 667

פּרייז 2 זל. שנעל און רעיעל! **פּרייז 2 זל.**

רעכטס-קאָנסולענטען-ביוראָ

„פּאָראַדאַ“-„PORADA“

⁂ 10 פּעטריקאָווער 10 ⁂

אונטער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען אויז רוטינירטען געריכט-סעקרעטאַר שרייבט אַלערליי ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאָזוולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 258

צו די הויז-בעזיצער

מיטגלידער אין

לאָדזער קרעדיט-פעראיין

מיטוואָך, 4 נאָכמיטאָג קומט פאָר אין לאָדזער קרעדיט-פעראיין

די יעהרליכע גענעראַל-פערזאַמלונג

אויף וועלכער עס דאַרף דעצידירט ווערען:

1) אויב צו צאָהלען פאַר ריקשטענדיגע ראַטען ווייניגער פון 12%.
2) אויב צו קאָנען דעפּאָנירען פאַנד-בריף אַנשטאָט געלד פאַר דער 1-טער ראַטע.
3) ביי פּערקלענערען די צאָהל פון 7 אויף 6 דירעקטאָרען, זאָל אַ יודישער דירעקטאָר נישט ווייניגער ווערען.

מיר פאָדערן אויף אַלע מיטגלידער נאָך היינט אַרויסצונעהמען זייערע איינטריטס-קאַרטען. קיין איין יודישע שטימע טאָר נישט פעהלען!

יודען, שיצט אייער רעכט אין קרעדיט-פעראיין!

סעקציע פאַר קרעדיט-אַנגעלעגענהייט
ביים צענטראַלען הויז-בעזיצער-פעראיין
פּעטריקאָווער 46. 770

נור 1 רעקלאַמע-חודש!

איך מאַך דערמיט בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט, האָב איך ביי מיין קינסטלעריש-פאָטאָגראַפישען אַטעליער ערעפענט

אַ ספּעציעלען פּאָרטרעטען-אַנשטאַלט,

וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט די שענסטע פּאָרטרעטען לויט דער נייעסטער פאָטאָ-טעכניק צו שטוינענד ביליגע פּרייזען:

אַ פּאָרטרעט 30 X 40 מיט פּאַספּאַרטו און ראַהם נור 13.50 זל.
" " 50 X 40 " " " " 20.— "

די אויפנאַהמען צו פּאָרטרעטען ווערען געמאַכט גענצליך אומזיסט.

נוצט אויס די געלעגענהייט! מיט אַכטונג

קונסט-פאָטאָגראַפישער און פּאָרטרעטען-אַטעליער

„PARISIEN“ wł. H. Sroka

Łódź, Brzezińska 69. צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומ' 1.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	12-9½ 5-4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכטס-קר.	1—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2—12½
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	1—12
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	3—1
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרטן אַנאַליזען, ווי אויך פּלעגמא און בלוט.

אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.
ווי אויך **אַ דענטיסטישער קאַבינעט.**

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	2—10 נמ.
ד"ר לאזשינסקי סמאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7—3

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּאָמבען א. אַ. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

עלטערען!

פאַר 3 זלאָטעס אַ וואָך לערנט געלערנט מיט קינדער האָם לערנען אין פאָלקס-שולען: חומש, רש"י נ"ך משניות, גמרא יהדות היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריוו. זעלבסט צוזאַמענשטעלען דערציהונג פּראָגראַמען אַרטאָדאָקסישען העברעאישען לעהרער י. ד. ראַזענפעלד, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6 קוטר אַפּ. רעכטס 2 שטעג. ס'יוערען אויך אָנגענומען אָנפענגער פון 5 יאָהר און אַ שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! ערפאָלג גאַראַנטירט!

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

[illegible]

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טע. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערען קר.	11—10 3—2 7—6
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכטס קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2—1 8—7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2 הוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12—10 5—4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	1-11½ 6—5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	5-4 זונ. 1—2
ד"ר ווינבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	1-11 5½—7
ד"ר טופּעל	רענטגען	12—10 6—4
א. גראַדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעליכטונגען, קראָנען, פּלאָמבען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען. פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אימפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט

פּרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

אַ בשורה טובה פאַר לאָדז!

פאַר 2.50 זל.

עלעקטריש בעלייכטונג אין שטוב

יעדער איינציגער קען בעקומען עלעקטריש בעלייכטונג אין שטוב פאַר 2.50 אַ וואָך פאַר יעדען פּ. ווי אויך איבעראַרבייטען אַלטע אַנלאַגעס אויף נייע, פון ליטשניק אויף אָרגאַניטשניק, פּראַטאָקאָלען פון עלעקטראָווניע.

אַלעס ערלעדיגט די קאָנצעסיאָנירטע פירמע

ח. סאָלניק, לאָדז צעגיעלניאַנאַ 63

פּראָנט-געוועלב אין הויז פון פּוילישען טעאַטער. בעמ. זשאַרובקעס „Philips“ און „Osram“ שטענדיג אויף לאַגער מיט 25% ביליגער. קומט און איבערצייגט אייך.

וויכטיג פאַר ה"ה פריזיערס!!!

קעלנישע בלומען-וואַסער	3.50 אַ קילאַ
וועזשעטאַל	" 1.50
ראַזיר-זייף „פּיקסין“	" 7.60
ברילאַנטין	" 3.50

ווי אויך איז צו בעקומען פערשידענע פּלאַטין- און שטאָהל-זאַכען צו פאַבריקס-פּרייזען.

מיט אַכטונג

י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.

Dr. med.
NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34
tel. 59-40.
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. נעמט אָן פון 5—9 אָוונד

Dr. HELLER

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען.
2 נאַוראָט 2
נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4 - 8 אָוו. פאַר פרויען ספּעציעל פון 4 5 נאָכמיטאָג. פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.